

CHRD MAR 24 1967

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIEŅYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

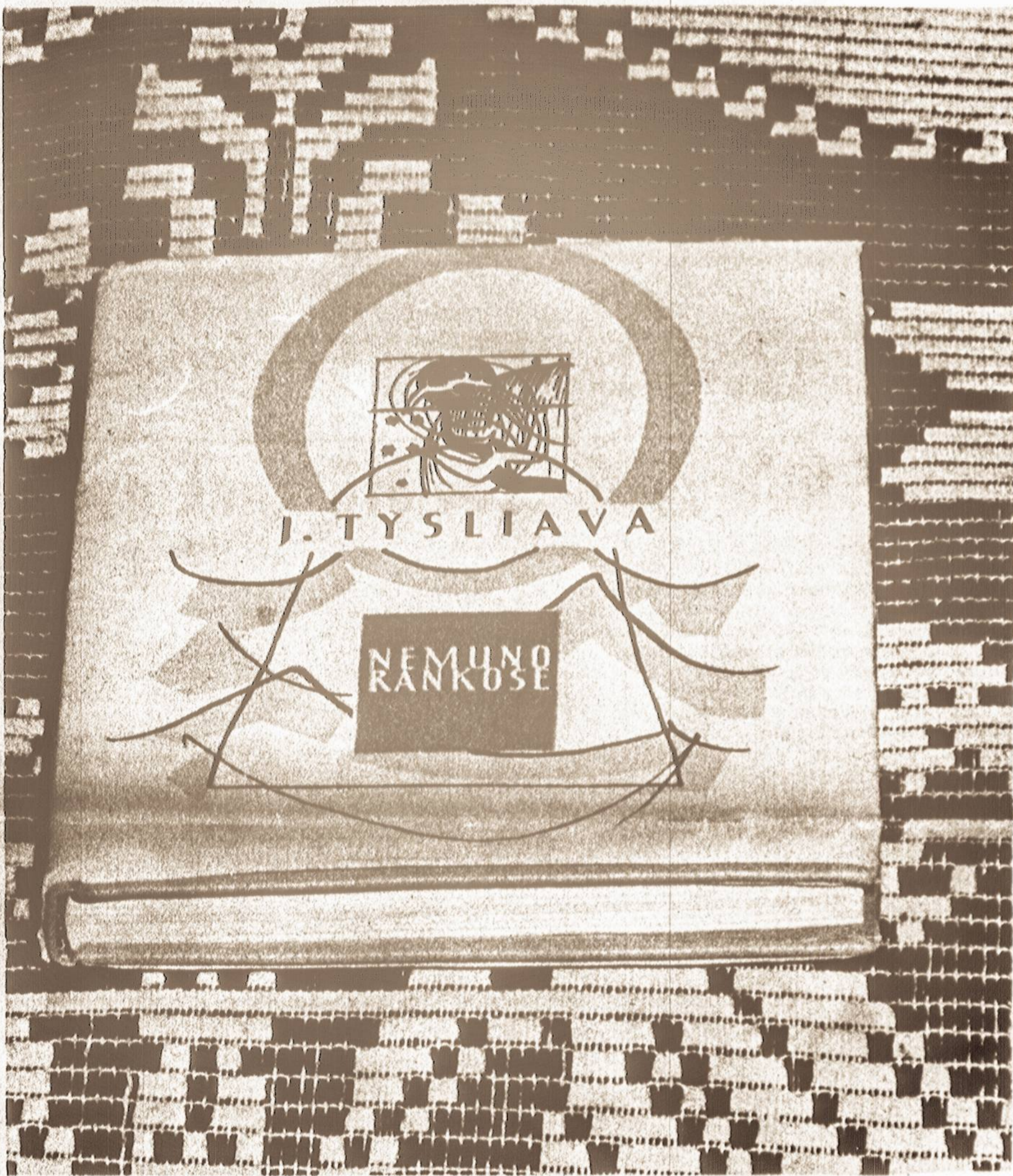
81 M. 5 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1967 M. KOVO (MARCH) 3 D.

Telefonas
Allegate 7-7257

KAINA 20 C.

VIEŠNIA IŠ LIETUVOS - Taip atrodo Vilniuje išėjusi Juozo Tysliavos poezijos rinktinė "Nemuno Rankose" Vienybės pastogėje Brooklyne.

Lietuvoje išleido Juozo Tysliavos poezijos rinktinę

Salomėja Narkėliūnaitė

Šių metų pradžioje Vilniuje iš spaudos išėjusi Juozo Tysliavos poezijos rinktinė "Nemuno rankose" jau pasiekė New Yorką, o netrukus, gausesniam skaičiui egzempliorių čia atsiradus, ji pasieks ir tuos Amerikos lietuvius, kurie panorės vienoje knygoje turėti didesnę poeto kūrybinio palikimo dalį.

Rinktinė turi 256 puslapius, eilę nuotraukų iš įvairių poeto gyvenimo laikotarpių ir apima ne tik jo eilėraščius, tilpusius anksčiau išėjusiuose leidiniuose, bet taip pat skyrelių su rinktinis neįėjusiais ar nebaigtais eilėraščiais bei kitų poetų vertimais. Rinktinė vardas "Nemuno rankose" parinktas pagal Tysliavos trečiąją eilėraščių knygą, kuri išėjo Kaune 1924 m.

Šios rinktinės, kaip nurodoma knygos metrikoje, išleista 8,000 egz. Žinant, kad poezijos leidinių tiražai paprastai nebūna dideli, o Amerikos lietuvuose jie paprastai sukasi apie 500 ar net mažiau egzempliorių skaičių, ypač malonu tokia žinia sukilti. Tuo faktu būtų pasidžiaugęs ir pats Tysliava, jei jam būtų buvę lemta gyventi. Jis, be abejonės, būtų prisiminęs savo paties pastangomis prieš 32 metus išleistą eilėraščių rinkinį "Poezija", 1935 m. atspausdintą New Yorke ... 500 egz. tiražu, rinkinį, kuris buvo šešta iš eilės ir paskutinė jo eilėraščių knyga. Lietuvoje tarp 1922 -- 26 metų iš viso išėjo penktos jo poezijos knygos. Tai "Zaltvykslės", "Traukinys", "Nemuno rankose", "Aukso lyta" ir "Tolyn". Dabar Vilniuje išėjusioje

rinktinėje tilpusius eilėraščius su plačiu Juozo Tysliavos poetinio kelio aptarimu skaitytojui pristato V. Galinis. Autorius nurodo Lietuvos ir tarptautinį literatūrinį foną, kuriame Juozas Tysliava gyveno ir kūrė.

Apie Tysliavos įnašą į lietuvių poeziją V. Galinis rašo: "Lietuvių poeziją J. Tysliava praturtino stipraus, gaivališko jausmo lyrika, ekspresyviais vaizdais, originaliomis ritminėmis intonacijomis. Tai labai muzikali, daininga poezija, tiesiog žėrinti ryškios spalvomis ir netikėčiausiomis metaforomis. Jis sukūrė nemažą tokių eilėraščių, kuriuos galime drąsiai laikyti viena iš geriausių ano meto lietuvių lyrikoje..."

O apie Tysliavos lyrikos vaidmenį įvado autorius

taip sako: "... Tysliavos lyrika suvaidino svarbų vaidmenį lietuvių poezijos atsinaujinimo kelyje vadinamoje pomaironinėje gaidynėje. J. Tysliava nesulaukė tiesioginių savo pasekėjų, bet jo kūryba darė tam tikrą poveikį ano meto lietuvių poezijos raidai, stiprindama joje gaivališką lyrizmą, urbanistinius motyvus, laisvą, nesuvaržytą išraiškos būdą. Geriausias J. Tysliavos poezijos kūriniai ir šiandien ne tik įdomus literatūros istorijos faktas. Laiko dulkės nepajėgė nustelbti jų jaunatviško žavumo ir gaivumo".

Kad "laiko dulkės" nenustelbė gaivumo, jau liudija ir tas faktas, jog dabar Lietuvoje Tysliavos rinktinė skaitytojų nepaprastai šiltai surikta ir, kaip iš Vilniaus rašoma, per palyginti trumpą laiką išpirkta.

Rinktinę išleido "Vagos" leidykla. Viršelis dail. R. Gabrėnaitės. Redakcinėje komisijoje buvo A. Baltakis, Ed. Mieželaitis ir Ant. Venclova.

Knyga pasirodė beveik po penkerių metų nuo to, kai, jo gyvenimo siūliui nutrūkus 1961 m. lapkričio mėn., poeto pelenai atgulė poilsio Vilniaus Rasų kapų Rašytojų kalnelyje. Pildydama jo valią, 1962 m. pradžioje jo žmona Valerija poeto pelenus nuvežė į Vilnių, o jo poetinį testamentą vykdyma, ji pernai vasarą leidyklai į Vilnių nuvežė jo rankraščių ir kitos medžiagos.

Tysliavos kapą Rasuose žymi granito paminklas, kurį jam pastatė Lietuvos Rašytojų Sąjunga, bet dabar išėjusi Tysliavos rinktinė yra toks paminklas, kurio neišgriaus jokios aušros, nei suės rūdys.

Ką parodys Lietuva Pasaulinėje Parodoje Montrealyje

Balandžio 28 d. Montreal, Kanadoje atidaryma pasaulinė paroda, Montrealis: 1967 metais mini Kanados 100-sios ir miesto 325-sios metines.

"EKSPO-67" bus milžiniška. Ekspонатų iš 70 šalių. Parodos obalsis -- "Žemė ir žmonės", uždavinys -- "parodyti ekonomikos, kultūros, mokslo, statybos srityse laimėjimus, atskleisti žmonių dvasinius ir materialinius siekimus ir duoti bendrą žmogaus geniaus charakteristiką".

"EKSPO-67" direktorius p. Nivaser pareiškė, kad pasaulinėje parodoje Tarybų Sąjunga vaidina svarbiausią vaidmenį. Nacionalinis paviljonas bus vienas didžiausių. Paviljono adresas: St. Lawrence upėj Notre Dame sala. Tarybų S-ga išreikš: "Viskas žmogaus vardu, žmogaus labui". Tai pailustruos šeši tūkstančiai ekspонатų, pradedant gintarine saga baigiant milžinišku veikiančiu stambiausios pasaulyje Krasnojarsko HES modeliu.

Viena įdomiausių ekspozicija, vaizduojanti atomo panaudojimą taikiems tikslams. Bus demonstruojama atominė technika pramonėje ir medicinoje, atominis ledlaužis. Modeliai ir maketai parodys šiuolaikinius naftos ir anglies gamybos, jūrų ir oro laivų statybos metodus, keleivinio oro lainerio "TU-144" modelį ir t. t. Milžiniškas Tarybų Sąjungos žemėlapis, į kurį įmontuota 16 ekrany, papasakos apie visas Tarybų Sąjungos respublikas.

Elektrifikavimo žemėlapis supažindins su statybos ir gyvenimo dalimi. Paviljone lankytojas pamatys nuostabių prietaisus ir stakles. Žuvies ir ūkio transporto laivyno salė, parodys, kaip išaldo jūrų ir vandenynų išteklius. Didžiuliam pasaulio žemėlapyje nubrėžti tyrinėjimo ir transporto laivų keliai.

Žinoma, viena iš patraukliausių bus ekspozicija, paskirta kosmoso įsisavinimui. "Mėnulio kambaryje" lankytojas tarsi žengs per Mėnulio paviršius su daugybe kraterių. Jis atkurs pagal "Luna-9" stoties perduotas fotonuotraukas. Specialioje salėje galima iš kabinos pamatyti kosmosą.

Nepaprastai turtinga "Kultūros ir meno" skyriaus ekspozicija. Joje šimtai ekspонатų. "Švietimo" skyriuje lankytojai pamatys įdomius moksleivių darbus -- veikiančius automobilių, lėktuvų ir raketų modelius, pačią save apmokančią kibernetinę mašiną. Beje, šiame skyriuje bus eksponuojamas veikiančias pirštinių frezų užgalandimo staklių modelis, kurį pagaminio Vilniaus amatų mokyklos Nr. 21 moksleiviai, Kauno Politechnikos instituto automatiškai užrašantis ultragarso interferometras.

Chicagoje...

ŽOROMSKIS MĖGSTA NERIMĄ

Dail. Žoromskis, kalbėdamas savo kūrybos parodos atidaryme, prisipažino, kad jis nėra revoliucionierius, tačiau labai mėgsta nerimą. Jis taip pat pažymėjo, jog keitimasi kūryboje sukelti noras būti laike. "Aš galvoju, kad istorija ir laikas sukasi ne aplinkui, bet spiraliai. Tad nėra galimybės tam pačiam taškui atsistoti toje pačioje vietoje. Todėl ryžausi vytis laiką", -- kalbėjo dailininkas, pridėdamas: "Kiti, vydamiesi laiką, būna revoliucionieriai, bet aš jokios revoliucijos nepadariau".

Apie 70 meno mėgėjų atsilankė į dail. Žoromskio parodos atidarymą vasario 4 d. vakare Čiurlionio galerijoje. Kaip pats dail. Žo-

romskis pažymėjo, parodos lankytojams reikėjo nugalėti ne tik sniegą, bet ir puošnių balių vykusių tą patį vakarą, pagundas. Tačiau, tie kurie atvažiavo į parodos atidarymą, nenusivylė ir turėjo progą susipažinti su 33 naujaisiais dail. Žoromskio darbais.

Apie dail. Žoromskio kūrybą kalbėjęs dail. Br. Murinas pažymėjo: Žoromskis niekada nėra pasisotinęs. Jis eina su laiko dvasia, keičiasi. Baigdamas savo žodį, Br. Murinas pareiškė, jog dail. Žoromskis yra veržlus ir kad atetityje iš jo reikia laukti dar didesnių darbų negu iki šiolei.

(eš.)

JŪREIVIS RADO ŽEMĘ

JŪREIVIS R. KULBERKIS

E. Šulaičio nuotrauka

B. Kulberkis, kuris praeitą pavasarį pabėgo iš rusų žvejybos laivo, išsikūrė Cicerone, prie Chicagos.

Darbą gavo jis "Abart" metalo fabrike kaip dantračių plovėjas, prie staklių. Apsigyveno 1511 S. 49 Ave.

Kulberkis sako, kad fabriko darbas lengvesnis už jūrininko, tik su kalba esą sunku. Plaukiodamas jis gaudavęs 80 rb, į mėnesį algos kaip pirmos klasės jūreivis, darbo drabužius ir išlaikymą. Fabrikę čia maždaug tiek algos gauna į savaitę.

C. A. Voket

LIEUVIS ADVOKATAS
41-40 74th Street
Jackson Heights, N.Y.
Tel. NEWton 9-6620

Kulberkis tvirtina, kad daug žmonių pabėga iš už geležinės uždangos, tik apie juos maža kas teišgirsta. Jis sako, kad dar daugiau pabėgtų, jei rastų progą. Paklaustas, kodėl bėgo, nieko nesako, nors galvos linktelėjimu patvirtina itaigojimą iš šalies, kad "laisvės norėjo".

Jis jau spėjo dalyvauti, atrodo, pirmame Vasario 16-tosios minėjime savo gyvenime Cicerone vasario 12-tą. Taip pat gavo jau ir kvietimą įstoti į vietos jūros šaulių kuopą.

Vytautas Zalatorius

* LEIT, EDMUNDAS PAULAUŠKAS, iš Chicagos, malūnsparnio lakūnas, savo lėktuvą yra papuošęs Vyties ženklų, Skraido šešias dienas per savaitę. Vytis duodanti drąsos ryžto pavojaus momentu. Jo sesuo Sigutė iš Lietuvos atvyko 1960 m.

DAILININKAS K. ŽOROMSKIS PRIE SAVO KURINIO.

IŠTEKĖJO ATVYKUSI IŠ LIETUVOS

Dar tik prieš pusantros metų iš Lietuvos atvykusi našlė Tatjana Bulotienė ištekėjo už Cicerone gyvenančio našlio Kosto Beržinio. Jie buvo sutuokti šv. Antano bažnyčioje Cicerone, o po to vaišės buvo jų namuose. Vaišėse dalyvavo būrys pažįstamų ir giminių. Jų tarpe buvo dabartinės Beržinienės pusseserė Eugenia Uselytė iš New Yorko.

Dabartinė Beržinienė iš Lietuvos atvyko pas savo motiną ir seserį, gyvenančias Portland, Ore. Trumpai prieš vestuves ji persikėlė į Cicerone ir dabar su savo vyru žada čia apsigyventi.

* J. ASTRAUSKAS, Montreal, Kanados policijos leitenantas pakeltas į kapitonus ir eina pareigas pietvakarinėje miesto dalyje. Kilęs iš lietuvių šeimos, gimęs prieš 45 m. Montrealyje. Yra lietuvių draugijų narys ir bendrauja su lietuviais.

Naujusias sovietų kankinys

Chicagietis Vytautas Lazauskas yra naujusias sovietų "kankinys". Apie tas jo "kančias" pradėjo paskelbti M. Vaidylos Sandara; sekančią dieną Sandaros išminti pakartojo Draugas, o vėliau ir kita spauda, kuri tokios rūšies kūrybą su malonumu kuria ir spausdina.

Teko telefonu kalbėti su tuo "kankiniu" -- V. Lazausku, kuris praėjusių metų rugsėjo mėn. viešėjo Lietuvoje. Viskas jam ten gerai sekėsi; galėjo nuvažiuoti net į Klaipėdą pas savo tėvą, aplankė kaimą ir kitus miestus. Sugrižo patenkintas su viltimi vėl netrukus ten apsilankyti, kuomet tik galės sutaupti pakankamai pinigų kelionei. Tačiau po kurio laiko jis nustebė, pamatęs Sandaroje

rašinį, sakanti, jog Lietuvoje jį komunistai buvo areštavę, kankino, kad net šiltine vyras susirgo. Tokios fantazijos iš M. Vaidylos pusės jis nesitikėjo ir pareikalavo, jog tas tokius melus atsauktų. Šis tai pažadėjo padaryti, bet savo žodžiu neišlaikė, Tuomet jis kreipėsi į Draugą, kuris su malonumu M. Vaidylos pasaka buvo perspausdinęs. Šis vasario 21 d. laidoje įdėjo kuklų paaiškinimą, net nepaminėjęs, kad melagingi prasimanymai V. Lazausko adresu tilpo ir Drauge. Tačiau iš to trumpučio paaiškinimo vistiek buvo galima matyti, jog buvo išspausdinta gryni prasimanymai dėl to sovietinio kankinimo ir kad V. Lazauskas kankinio rolės nebenori prisiminti.

Pats V. Lazauskas paaiškino, jog jis tebuvo tik sulaikytas važiuojant taksiu iš Vilniaus į Kauną, kadangi jis nebeturėjo raštinio leidimo ten važiuoti.

Jis dėl leidimo buvo kreipęsis į vieną įstaigą ir gavo pažadą, kad leidimas bus duotas. Tačiau padaręs neapgalvotą žygį ir per greitai į kelionę išsileidęs, sulaikytas dėl nelegalios kelionės, Lazauskas gerokai išsigandęs ir gavęs nervinį priepuolį ir turėjo praleisti kelias dienas Vilniaus viešbutyje. Po to jis savo kelionę tęsė toliau ir jis galėjo važiuoti, kur tik norėjo -- net už pusę kainos.

V. Lazauskas negali suprasti, kodėl mūsų spauda užsima melu. Jeigu, jo nuomone, tie rašėlės galvoja, kad su tokiais prasimanymais galės atbaidyti keliauti į Lietuvą besirengiančius, tai labai klysta, kadangi melas turi trumpas kojas.

* INŽ. LEIT, ROMAS ČEJAUSKAS iš Omaha, Nebr., Vietnamė yra vyriausias amerikiečių karinės statybos inžinierius.

Aplankykite Tėviškę!

Turėsite džiaugsmo, susitikę gimines ir draugus.

21-nos DIENOS
EKSKURSIJA
iš jų dvi savaitės
Vilniuje

Pamatysite Maskvą ir
Leningradą
UŽ VISKĄ
\$740

(Į tą sumą įeina bilietas sprausminiam lėktuvu ir atgal, susisiekimo išlaidos USSR, pirmos rūšies viešbutis, maistas, ekskursijos ten nuvykus, atvežimas iš aerodromų ir nuvežimas.)

MES PARŪPINSIME VIZAS

Prasysite informacinės knygelės nemokamai.

afton tours

Dep. V
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Plaza 7-9595

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS MISIŪNAS

Įvairiausi amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N.Y.

Tel. Virginia 3-3544

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA
Patarnauja perkant ir parduodant namus,
apdraudimo reikaluose, užpildant taksus.
ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU
Parduoda bilietus visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas.
MONEY ORDERS.

87-09 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Atsakymai į klausimus

PRANĖ LAPIENĖ

Rašydama Lietuvoje patirtus įspūdžius, esu gavusi daug paklausimų laiškais, kuriuose autoriai pasirašė savo pavardes ir nurodė adresus, matyt, tikėdamiesi tiesioginio atsakymo. Kadangi nemaža klausimų buvo vienodo pobūdžio, manau, geriausia bus atsakyti per Vienybę. Nežinodama, ar laišku autoriai norėtų, kad jų pavardės nurodyčiau, tai neminėsiu jų, o tik jų klausimus.

Klausimas: Ateinančią vasarą norime vykti į Lietuvą ilgesniam laikui pasisvečiuoti. Norėtume gyventi viešbutyje, o valgyti savo. Ar taip galima būtų? Ir kokiomis priemonėmis mes važinėtume po Lietuvą?

Atsakymas: Tiksliai į tokius klausimus atsakyti negaliu. Ir štai kodėl: kaip žinome, Lietuva yra įjungta į Sovietų Rusijos ribas ir iš Maskvos ateiviai visi patvarkymai. Iki šiol Maskvos Inturistas leido Lietuvoje lankyti tik vieną Vilnių. Tarpininkaujant Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviais komitetui, daugeliui sudaroma galimybė aplankyti ir kitas Lietuvos vietas. Iki šiol visi mano pažįstami, nuvykę Lietuvon, aplankė gimines, gyvenančias kituose Lietuvos miestuose arba kolūkiuose. Paprastai tokia kelionė atliekama su taksi. Vietos pareigūnai aiškina, kad taip esą saugiau turistui ir jiems, kurie yra įpareigoti saugoti Amerikos piliečius, kad neištiktų jų kokia nors nelaimė, kas galėtų sukelti didelių nesusipratimų tarp JAV ir TSRS.

Man, prieš gaunant vizą, Amerikoje reikėjo apsimekėti už kelionę į abu galus ir sumokėti už viešbutį ir maistą. Ten viešėdama girdėjau, kad, jei kas iš Lietuvos kviečia gimines, tik tuo atveju jie, esą, atleidiama nuo tokių mokėjimų ir nuvykę gali gyventi pas gimines. Šituo klausimu geriausia pasiteirauti pas kelionių agentą, kuris

paprastai turi naujausias informacijas iš Maskvos ir besidominčiam jas mielai suteikia.

Klausimas: Visi mano sutikti lietuviai, kurie buvo Lietuvoje, tvirtina, kad juos per prievartą varinėję po fabrikus. Jūs savo įspūdžiuose to neminėt. Argi Jūs į fabrikus nevedė?

Atsakymas: Ne, niekas man nepasiulė su fabrikais susipažinti.

Klausimas: Tamsta rašai, kad Lietuvos krautuose visko esą. Ar tuo norite pasakyti, kad mes nebesiūstume paramos savo giminėms? Ar iš tikro ten tetrūksta tik jūsų minimų "menkniekių"?

Atsakymas: Man rodos, čia nevisai rimtas klausimas. Kiekvienas iš mūsų žinome, kaip mūsų giminės gyvena. Jei kas turi Lietuvoje senus tėvus, nedarbingą broli ar seserį, kurių turėtas turtas naujojo režimo yra konfiskuotas, o jiems paskirta pensija, iš kurios jie negali pragyventi, aišku jiems parama būtina. Ir darbą turintieji, iš savo uždarbio nelengvai gali verstis tieji, kuriems reikia statyti naujus ar pagrindiniai remontuoti senuosius namus. Pinigų turint, nesudaro didelio sunkumo gauti medžiagos. Jei ko negaunama Lietuvoje, atsivežama iš kitų respublikų.

Mums gyvenant šioje šalyje, kada čia klesti gėrbūvis, kokio jos istorijoje nėra buvę, dirbantieji privalėtų žymiai daugiau Lietuvai padėti, negu iki šiol.

Klausimas: Tamsta mini, kad moteris, "gaudydama kojinių paleistų siūlus", užsidirbanti turistinėms kelionėms. Ar Tamsta kalbi apie užsienines keliones ar iš miesto į kaimą nuvykimą?

Atsakymas: Nei vieną, nei kitą. Sovietų Sąjungoje kasmet rengiamos ekskursijos jos ribose, ir jos gal nekainuoja daugiau, negu namie sėdėti. Pacituosiu čia vieną laišką, kuris rašytas vienos pensininkės ir kuri kasmet tokių ekskursi-

jų laukia. "Tu klausai, kiek mums tokios kelionės kainuoja. Atsakau, Pernai su vyru mokėjome 65 rb. ir kelionėj išbuvo 20 parų. Šiemet (laiškas rašytas pereiną vasarą) jau kainavo 90 rb. ir išbuvo 21 parą. Į tą sumą įeina 800 kilometrų kelionė traukiniu, viešbutis ir valgiai. Kijeve gyvenome naujame pastate, kuris skirtas turistams. Jis visas iš metalo ir stiklo su visais patogumais; Kišeniove gyvenome turistinėje bazėje, tai irgi naujas trijų aukštų pastatas su dušu ir kitais patogumais; Tiraspolj irgi tas pats, o Odesoje visas kvartalas priklauso turistams. Valgiai kai kur galima pasirinkti iš didelio meniu, o kitur reikia valgyti, ką duoda. Valgiai sotūs, ir aš niekada savo porcijos nesuvalgau".

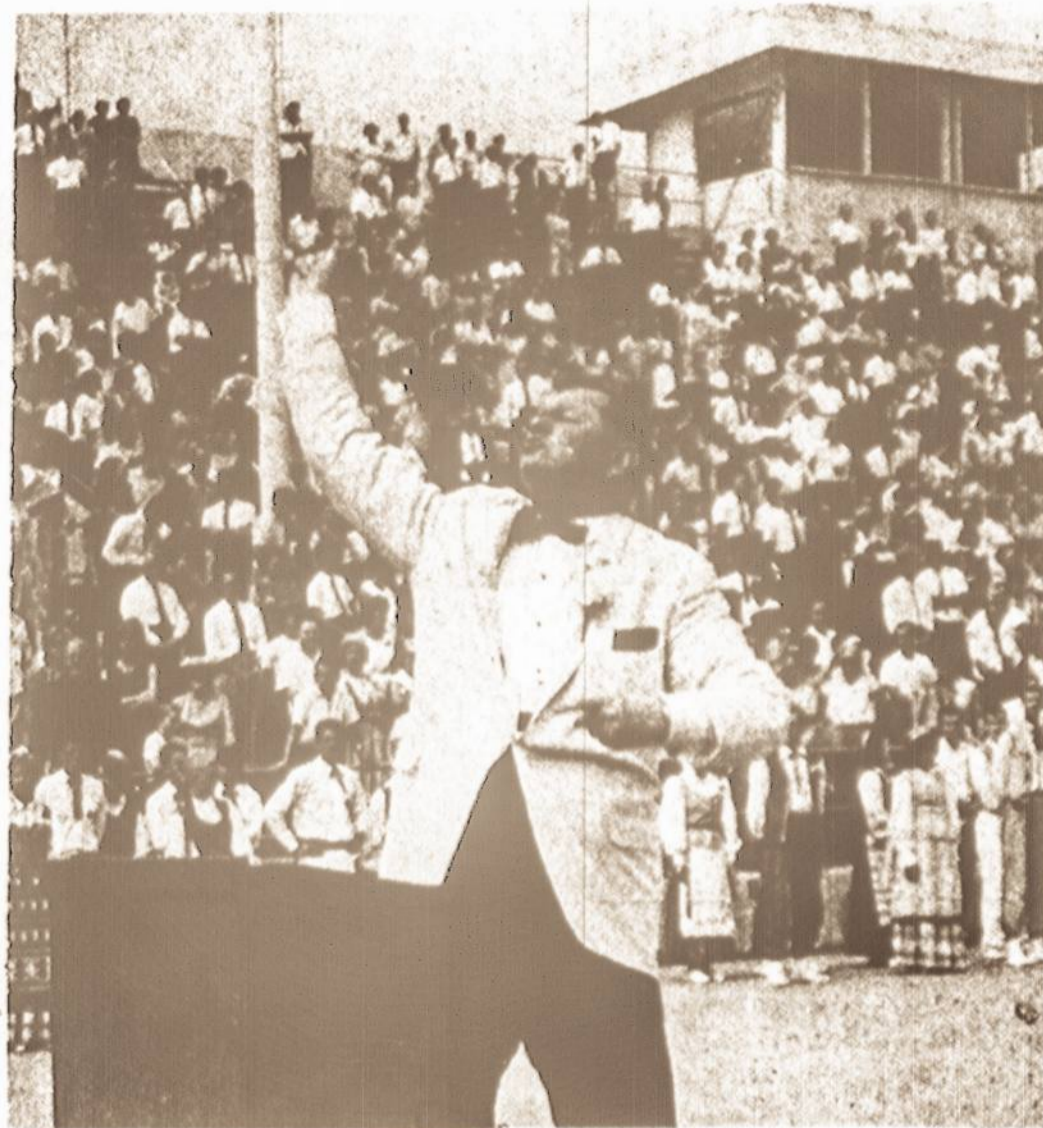
Taigi tik apie tokias turizmo keliones Lietuvos žmonės kalba ir jomis visi, kas tik nori ir gali, naudojami.

Klausimas: Su koku New Yorko viešbutiu galite palyginti Vilniaus "Neringą"? Ar ten yra privačios vonios, šilto vandens bei kiti patogumai? Kokios lovos?

Atsakymas: Palyginti su New Yorko viešbutiais "Neringos" negalima. Pirmia, jis yra mažutis, jame tik 34 kambariai, nors, tiesa, tieji kambariai niekuo nesiskiria nuo gerųjų New Yorko viešbutių savo išvaizda. Kambariuose yra privačios vonios su dušais ir kitais patogumais; kambariuose telefonai, kuriais mieste naudojama be papildomo mokesčio ir telefonu galima gauti įvairios informacijos, galima pašaukti taksi, užsisakyti teatrui bilietus ir t. t.

Lovos tai labai skirtingos, jos labiau primena Lietuvos kaimo lovutes, ne New Yorko viešbutių.

Tai tiek. Dabar atkreipkime dėmesio į V. Tysliavienės įspūdžius, kurie, manau, bus tikrai įdomūs, nes ji keliavo skirtingais, negu aš, keliais, matė kitokių žmonių ir susipažino su Lietuvos kurortais. Aš, besidomintiems Lietuvos kurortais, nieko negaliu pasakyti, nes man jų neteko matyti.

SUKAKTUVININKAS A. KAČANAUSKAS diriguoja bendram chorui Lietuvių Dienoje Pasaulinėje Parodoje New Yorke 1964 m.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

A. Kačanauskui 50 metų amžiaus

PASIKALBĖJIMAS SU NAUJUOJU APREIŠKIMO PARAPIJOS VARGONININKU

Naujasis Muzikos redaktorius Algirdas Kačanauskas, dirbęs Linden, N. J. lenkų šv. Teresės parapijoje, kun. kleb. Norberto Pakalnio pakviestas, pradėjo vargoninko darbą Apreiškimo par. bažnyčioje Brooklyne.

Pasikalbėjime su Vienybės ir radijo bendradarbiu Jonu Valaičiu, Kačanauskas pasidžiaugė, kad jį ai vėl gyvena New Yorko didmiesotyje. Čia esanti opera, teatrai, koncertų salės, kurias iš Brooklyno lengviau pasiekti, negu iš Linden, N. J.

Apreiškimo parapija yra didelis lietuvių centras, kuriame būsią progos plačiau pasireikšti ir lietuvių dainos meno srityje.

Apreiškimo par. choras naująjį dirigentą gražiai priėmė ir choristai labai patenkinti Kačanausko disciplina.

Klausimas: N, o kaip bus su Rūtos chorū, kuriam ilgus metus vadovavote?

Atsakymas: Klebonas leido ilgus metus vadovautam chorui ir toliau vadovauti.

K.: Ar tiesa, kad Apreiškimo par. choras vienas pirmųjų yra nutaręs dalyvauti Montrealio pasaulinėje parodoje?

A.: Taip, jei viskas gerai pavyks, stengsimės pagelbėti Kanados lietuviams jų programą praturtinti. Jie pagelbėjo mums, kai New

Yorko pasaulinėje parodoje Lietuvių Dienoj reikėjo pagalbos.

Muzikui Algirdui Kačanauskui, sukako 50 metų amžiaus. Ta proga "Lietuvos Atsiminimų" radijo direktorius prof. dr. J. Stukas pavedė pasikalbėjimą su sukaktuvinininku, kuris yra ne tik jo radijo artimiausias bendradarbis, bet savo veikla dalyvauja ir plačiajame Amerikos lietuvių kultūriname ir visuomeniniame gyvenime.

K.: Kada ir kur gimėte?
A.: Gimiau 1917 m. sausio 3 d. Petrapilyje. 1920 m. tėvai mane atsivežė į Lietuvą.

K.: Turėdamas įžymų kompozitorių tėvą Aleksandrą Kačanauską, tur būt, labai anksti pradėjai reikštis muzikoje?

A.: Taip. Vos 9 metų būdamas, koncertavau vaikų spektakliuose kaip dainininkas, savo tėvui akompanuojant. Muzikos studijas tęsiau Kauno Valstybinėje Konservatorijoje. Valstybės radiofono orkestre buvau alto koncertmeisteris. Vienerius metus vedžiau Tėvų Jėzuitų gimnazijos stygų orkestrą. Šią gimnaziją baigiau 1935 m. Studijuodamas Vytauto

Tęsiama 12 psl.

Nepaprastai pigios kainos KELIONEI Į LIETUVĄ

ir kitas SOVIETŲ SĄJUNGOS dalis

KAINA TIK \$518 į Vilnių ir atgal.

\$16.00 asmeniui i dieną. Privatus kambarys su vonia (2 asmenims). Mes parūpiname kelionei bilietus asmenims, kurie atvyksta iš Lietuvos čia apsilankyti.

RAŠYKITE arba SKAMBINKITE

COSMOS TRAVEL BUREAU

45 WEST 45th STREET
New York, N. Y. 10036
Telefonas: CI 5-7711

Skaniausia lietuviška duona gaunama SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Sav.

PYRAGAI VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS

Pristatome į namus prašome telefonuoti: STagg 2-5938

36-40 Stagg Street Brooklyn 6, N. Y.

WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietūs.

FRANAS BRUČAS
Savininkas

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.
Tel. VIrginia 6-9519

FRANAS BRUČAS

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštas in 1886, is published weekly (in June, July and August - bi-weekly), by Valerie Tyglaiva and Juozas N. Tyglaiva at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone APplegate 7-7257. Editor: Salomeja Narkeliunaite; Managing Editor: Valerie Tyglaiva; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three week's notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

Mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Šiomet spalio 3 d. sueis 60 metų nuo Vienybės persikėlimo į Brooklyną iš Plymoutho, kur ji pradėjo eiti 1886 m. vasario 10 d. ir eina iki šių dienų, be perstojos Amerikos lietuviams skelbdama pagrindinį visų jos redaktorių-leidėjų nusistatymą: Eikite, broliai ir sesers, kultūros keliu, būdami atkaklūs lietuviai, vienybės siekiantieji ir tėvynę mylintieji! Naujų, 1908 metų pradžioje Amerikos Lietuvą apžvelgdamas, tuometinis Vienybės redaktorius J. O. Širvydas nurodė, kad mums "seniausias ir viską apimęs klausimas" yra tautinis išlikimas, kuris visu griežtumu atsistojo tada, kai lietuviai vos tik pradėjo Amerikoje apsigyventi. Sakė, kad prieš 20 metų nuo lenkų atsigręžę ir nuo jų atsiskyre, lietuviai betgi nenušalino pavojaus suamerikonėti ir kultūroje atsilykti. Štai kodėl svarbu vystyti savą spaudą ir literatūrą, svarbu šviestis! Nusiskundė spaudos skaitytojų negausumu.

Tuo pačiu "tautiniu" neskaitymo klausimu vargsta mūsų laikraščiai ir šiandien: neįprastina skaitytojų laiku prenumeratų užsimokėti ir aukele pridėti.

Vienybės skatinimų poveikiu, 1903 metų pradžioje Brooklyne susibūrė Simano Daukanto Dramatiška draugija — būrelis jaunimo, kurį šiandien būtų galima pavadinti "saviveiklininkais". Jų vadu, rodos, buvo Valparaiso universitetą lankęs J. V. Liutkauskas. Prisdėjo: T. Petrauskas, K. Vilkevičius, Iz. Markevičius, Iz. Stanevičius, A. M. Martusevičius (Martus), J. Garšva, J. Augūnas, Liutkauskaitė, Karaliūtė, Ščegauskaitė, Vingelis, A. M. Augūnas ir kiti. Susidaryti vaidintojų būreliui ir scenon veikalus statyti tuo metu buvo pavojinga, nes kai kurie kunigai, kaip šiandien santykių su lietuviu Lietuvoje klausimu, iš ambonų visą veiklą prakeikė kaip "bedievišką". Pirmuoju veikalu daukantiečiai pasirinko istorinę-patriotinę dramą "Živilė". Vietos klebonas kun. Varnagiris vaidintojus iškeikė ir uždraudė parapiečiams eiti to vaidinimo žiūrėti!

Veikalas visgi buvo pastatytas McCaddin salėje, Berry gatvėje. Ši salė vėliau virto, tarytum, Brooklyno lietuvių "tautišku" namu, nes čia suruošta visa eilė svarbių vaidinimų ir koncertų. Salė tada kainavo \$50, kostiumų nuoma \$100, skelbimai ir kitos išlaidos apie \$150. Tais laikais tokie pinigai ką tik pradedančiam jaunimui buvo didelis dalykas. Kunigų draudimas, atrodo, tik atkreipė visų dėmesį: salė "Živilės" pamatyti susirinkusių, buvo sausakimša! Veikalas pakartotas Maspethe, nors nerasta tinkamos salės ir dekoracijų. Šias savanoriškai sutiko padaryti Pijus Inca. Vaidintojai po vaidinimo turėjo pašukubomis ir patylomis smukti per užpakalines duris, nes kunigo sukurstyti parapiečiai ruošėsi lentagaliais ir plytomis "bedievius" išvaikyti.

Tešiama 5 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

LIETUVOS GAMTA

"Lietuvos gamta" išleistas Vilniuje albumas. Priede lietuviškai, rusiškai, lenkiškai, angliškai ir vokiškai tarp kita ko rašo:

-- Graži Lietuvos žemė. Gamta jai nedavė snieguotų kalnų viršūnių, ir gėlių akis gal per greit užmerkia ankstyvos rudens šalnos. Bet ji nepašyškstėjo mums tylių ežerų, žvelgiančių iš girių ir lankų žalumos, nepagallėjo ramiai vingiuojančių upių, upelių, paukščių giesmių, žiedų lankose ir soduose. Kas gali prilygti žydinčių viržių varšai, kurią ant smėlėtų kalvų ir kalnelių palteja išleidama vasara. Ar gali kur nors būti gražesnis auksas ir raudonis, tirpstantis melsvose rudens tulumose, kai miškai ir parkai švenčia trumpą rudens šventę ...

-- Gimtųjų namų jaukumu dvelkia kiekvienas savaip patrauklus tos žemės kampeilis ...

-- Žmogus, pravėręs savo kambario langą, išėjęs į paupius ar girias, augindamas laukuose derlių ar ilsėdamasis kur prie ežero, mato, kokla graži jo tėvynė, ir savo darbu siekia, kad ji būtų dar gražesnė ...

O kad šie žodžiai teisingi, liudija 318 nespaltotų ir 48 spalvotos nuotraukos. Ir kokla čia egzotika: žiū, bitė darbuoja ant žydinčios dobilo galvutės! O čia pavasari lazdynas pražydo! Miško plevelėje ilsisi briedžiai! Per lygius laukus vingiuoja upelis! Už javų lauko toluose matosi sodybos! Žydi obelės! Miške raudonuoja musmirės, lengvai sukertančios išsisas paveikslų parodas puošniose galerijose!

Prieš lietuviškos pievos gėlyną išdidžių nesavo krašto dangoraižių vaizdas blanksta, blanksta ...

Graži Lietuvos žemė. O štai neseniai Vilniuje išleista studija "Lietuvos TSR parkai", kuri savaip papildo aną albumą "Lietuvos gamta". Žinoma, nuotraukos perduoda tik dalį grožio, bet už tai kiek pabudina atsiminimų!

Graži tu, mano brangi tėvyne ... O jei apie žmonių darbus, -- štai aštuntasis "Literatūros ir meno metraščių". Klek per perėjus metus Lietuvoje buvo įvairių švenčių, parodų, suvažiavimų, apgailėta žymiųjų mirusių, paminėta sukakčių, pasiekta mokslo, literatūros, dailės, muzikos ir kitokių laimėjimų!

Neteisybė, kad Lietuvoje žmonės vien skęsta moralinėje depresijoje ir ekonominiam skurde. Neseniai teko skaityti labai teisingą A. Bimbos Vilniuje pasakytą kalbą. Jis nepasakojo nieko kito, su nieku kitu Lietuvos gyvenimo nelygino, bet sakėsi Lietuvą matęs prieš dvidešimt metų ir dabar radęs padarytą nepaprastą pažangą.

Pažanga -- ji reikšminga, kalbant apie Lietuvos gyventojų nuotaikas ir ateities viltį. Šalia kitų Lietuvos dabarties aplinkybių, yra klaida nepagalvoti apie gyvenimo pažangą.

LIETUVOS gamtos vaizdas. Šio parko alėja vaikščiojo Šatrijos Ragana. Ji veda i buvusį Užvenčio dvarą, kur gyveno rašytoja ir kur ne kartą svečiavosi kiti žymūs lietuvių kultūros kūrėjai. Rašytojos poetiškai pavaizduotą senąjį dvarą dažnai lanko ekskursantai.

KALENDORIUS "SPUTNIK"

Čia turime Maskvoje išleista rusišką 1967 m. moksliečių kalendorių Sputnik. Žinoma, jis ir rusiškas ir komunistiškas, bet ir mokslieviškas. Viename lape klausia: Znaješ li ty architekturu mira? Ar tu žinai pasaulio architektūrą? Ir čia pat be paaiškinimų matome 26 vaizdus: Vindosoro pilis, Ivano Didžiojo varpinė Kremliuje, Brandenburgo vartai Berlyne, Isakijaus soboras Leningrade, Koliziejus Romoje, Katedra Paryžiuje, Gedimino pilies bokštas Vilniuje, Partenonas Atėnuose ir t. t. Kitoje lapo pusėje -- atsakymai, paaiškinimai.

Yra reikšminga su tokiu paminėjimu pateikti ir bet kurio pasaulio krašto leidinių. Lietuvoje yra daug ko pasididžiutino, tik reikia sugebėti patraukti platus pasaulio dėmesį. Gaila, kad Vakaruose mūsų atžvilgiu retai kam pavyksta sudrumsti įspūdingą kapų tylą.

JAU VII TOMAS!

Jau gaunamas "Lietuvių kalbos žodynas", VII tomas. Išleista Vilniuje 1966. Viso 1040 psl. ir apima žodžius nuo L iki Mėlti. Lietuvoje jis kainuoja 2 rubliu ir 56 kapeikas. Su šiuo žodynu kiekvieno lietuviško reikalų pradžia paprasta: reikia jį būtinai turėti. Daugiau nieko čia nei aiškinti, nei patarti nėra ko.

Iš gausybės kitų Lietuvos leidinių išskiria "Prūsų kalbos paminklai". Kaip žinoma, buvę trys tautos-seserys: lietuviai, latviai ir prūsai. Viena jų jau mirė, buvo kryžiuočių nužudyta. Liko tik negausūs tos kalbos paminklai ir suvokietintas viletovardis Preussens. LTSR Mokslų Akademijs atliko svarbų darbą, prie nelgto lyvado patiekdama visų išlikusių prūsų kalbos paminklų fotokopijas. Labai reta medžiaga dabar pasidarė lengvai prieinama. Atspausdinta 2,000 egz., bet jų didelė dalis eina į įvairių kraštų mokslines įstaigas ir bibliotekas.

Šia proga dera priminti, kad nedidelį prūsų likučiai persikėlė į Lietuvą ir su lietuvių. Rodos, ir Juozas Tysliava save kildino iš prūsų, net ir rašė apie prūsišką Tėve mūsų:

Thawe nuson kas thu asse andangon, Swintints wirst twais emmens, Pergels twais laeims. Twais qualts audasselsin na semmey key andangon. Nusan deininan gettin dais numons schindeinan. Bha atwerpels nuomans nuson auschautins kay mas atwer pimay nuson auschantikamans. Bha ny wedais mans enperbandan. Sclait is rankels mans assa wargan. Amen.

Pvz. ketvirtas Dievo įsakymas prūsiškai taip skamba:

Ketwerts. Thou tur twaian thawan bha muttin somonentwey.

NESIBAIGIA MŪSŲ TAUTOS SKRIAUDOS

MANTAS AUKŠTUOLIS

Red. prierasas: Šio rašinio autorius nurodė, kad jisai atsako J. Valaičiui, ryšium su jo Vieniybės tildeliu rašiniu "Lietuviai -- didelių, bet nepraktiškų slėkimų tauta". Nors redakcija daug kur nesutinka su M. Aukštuolio mintimis, jo rašinį deda kaip diskusinį.

Atrodo, kad Vatikano dvasinė inkvizicija nepasikeis. Ji skurdins kitus, ji skurs pati, kol pagaliau žiauriausiu būdu žus savo pačios sukurtose pinklėse. Bet kodėl mūsų tauta turi skursti ir nykti nuo Vatikano kryžiuočių palikuonių persekiojimo?

Kaip žinoma, Rochesterio Lietuvių parapijos mokykla tapo uždaryta. Kitaip sakant, lietuvių lėšomis ir pastangomis pastatyta bažnyčia ir mokykla buvo nusavinta. O kiek tokių bažnyčių ir mokyklų Vatikano inkvizitoriai išplėšė iš mūsų?

Šiuo reikalu reikia padaryti griežtą ir galutinį sprendimą. Mokyklas reikia statyti privačių bendrovių būdu, kad jų niekas negalėtų bolševikiškais metodais nusavinti. O už tas daugybę nusavintų bažnyčių ir mokyklų reikia paduoti Vatikano lobinčiui sąskaitą, jų seifuose pūsta bilijonai. Nesvarbu, kad jie

viduramžių papročiais laiko, jog parapiinė mokykla ir bažnyčia yra vietinio vyskupo nuosavybė. Tai irgi komunistinis būdas traktuoti svetimą turtą. Tokiam savivaliavimui negalima pasiduoti.

Mūsų bažnyčių nusavinimo reikalu reikia paduoti skundą Amerikos vyriausybei. Kad mūsų lėšomis pastatytos mokyklos ir bažnyčios yra vyskupo nuosavybė, tai nelogiškas ir neteisingas dalykas. Tai tik savvalė ir uzurpacija.

Prie mūsų organizacijų Vliko, ar kitų, turėtų būti tam tikras skyrius, kurs sekty tokius įvykius ir, kai kur nors būna panašūs nusavinimai, reikia pasiųsti įgaliotą asmenį, kurs tą reikalą ištirtų, pasitartų su vietiniais lietuvišiais, padraštintų juos ir paragintų priešintis.

Tuo reikalu ir mūsų lietuvių yra labai pasyvūs. Jie galėtų parodyti daugiau drąsos. Nesvarbu vergiškas paklusnumas vyskupui. Jeigu jis elgiasi neteisingai ir nedorai, tai reikia ir prieš jį kovoti. Juk Amerikoje tokių pavyzdžių pilna.

Rochesterio Lietuvių bendruomenės gausis ir turtingas balsais choras jau kelinti metai prašo, maldauja kleboną, kad leistų giedoti nors per Velykų ar Kalėdų šventes, bet leidimo taip ir negavo... Ir

kuklumėlis tų lietuvių. Rochesterio lietuvių turėtų išbandyti kitą kovos būdą. Susirinkti visiems, parašyti griežtą protestą ir pareikšti, jog nei vienas lietuvis neis į parapijos bažnyčią tol, kol nebus paboti jų teisingi ir žmoniškai pareikti reikalavimai. Beveik tikra, kad, kai klebonas pajus keleto šimtų dolerių trūkumą į savaitę, jo krikščioniška "moralė" greit pasikeis. Jeigu tai nepadėtų, reikia suruošti demonstraciją ir, reikalui esant, pavartoti jėgą. Žmogus, gindamas savo teises, jeigu jo neapsaugo valdžia ir jos įstatymai, gali naudoti ir ginklą...

Prel. Krupavičius dėl mūsų parapijų mokyklų, (kurios dar nėra nusavintos) štai ką pažymi: Iš jų jaunimas išeina visai praradęs savo tautinę dvasią ar labai sužalotas, tautiniu požiūriu pusgyvis... Mokykliniam jaunimui nesakomi lietuviški pamokslai, religijos pamokos svetima kalba, maldaknygės tik angliškos, mokytojai ir kapelionai kalbina vaikus tik angliškai, jų lietuviškus vardus keičia į angliškus, išpažintis tik anglų kalba, apie jų tėvynę ir tėvus kalbama pažeminančiai ir užgaulingai, jų tėvynės istoriją dėsto iš jos priešų parašytų vadovėlių. Kitose mokyklose net padainuoti lietuviškai draudžiama.

Ar lietuvis įsivaizduoja tą baisų dvasinės inkvizicijos spaudimą į mūsų jaunčius ir kaip sunkiai moraliskai jie pergyvena, neteisingą skriaudą, kuri amžiams palieka žymę jų dvasioje?

Prel. Krupavičius padarė didelį ir vertingą žygi, nušviesdamas mūsų parapijų mokyklų būklę. O kad jis taip visas tokias mokyklas aplankytų! Ir ne tik aplankytų, bet, sušaukęs lietuvių vaikus ir jų tėvus, atskirai duotų jiems ganytojiškus nurodymus: neiti išpažintis svetima kalba, nepirkti ne lietuviškų maldaknygių, neleisti keisti jų pavardžių, demonstratyviai priešintis, kai būna žeminami jų tėvai, ir paskelbti boikotą prieš tokius mokytojus.

Nuo to nelemto momento, kai kryžiuočiai įžengė pirmą kartą į prūsų žemę, mes esame neapkenčiami ir naikinami visur ir visų krikščionių. Vaidmainiai negali pakęsti padorių ir kuklių žmonių. Todėl, kol mes drauge su kitais turėsime bendrus maldos namus ir mokyklas, mes visuomet nukentėsime.

Lietuvoje, dar prie caro, man teko pačiam dalyvauti muštynėse, kai lenkai norėjo įsiveržti į lietuviškos parapijos bažnyčią, kad sutrukdytų lietuvių pamaldas. O lenkų metu Valkininkų parapijoje buvo ir tokių įvykių: vyskupo vizito metu lietuvių būriais ant žirgų su tautinėmis vėliavomis atėjo į miestelį pasitikti ganytojo. Lenkų valdžiai tai nepatiko. Jie su rafetiais juos beginklius išvaikė, bet kaimo bėrnai turėjo daugiau drąsos ir sąmojaus. Jie išsišlapstė ir, kai lenkai suėjo bažnyčion, jie surinko jų arklius ir paslėpė miškuose. Kitą dieną vyskupas maldaudavo per pamokslą gražinti arklius ir priža-

dėjo, kad Valkininkų parapijos lietuvių nebus persekiojami ir trukdomi...

Mes turim organizuoti savo bažnyčias ir mokyklas, kur galėsime, be mus sekančių pikty akių, ramiai ir žmoniškai pasimelsti ir auklėti mūsų vaikus savo žmoniškumo dvasioje. Juk yra Amerikoje tautinė lietuvių bažnyčia. Jos negali atimti vyskupas bei atiduoti kitiems. O juk ji tą patį Dievą garbina.

Vatikanas mūsų tautai yra amžina skriauda ir mirtis. Net ir šiais laikais Jonas XXIII pirmas sumanė panaikinti likusią Neprik. Lietuvos atstovybę. Bet tai jam nepasisekė, nes kitos atstovybės užtarė ir protestavo. Vadinasi, protestuoti reikia, ne tik protestuoti, reikia net ir jėgą pavartoti.

Ar J. Valaitis įsivaizduoja pasekmes, kurios

būtų sekę, jeigu mūsų konsulas prie Vatikano būtų uždarytas? Ir kiti tuo būtų pasekę. Aš netikiu, jog Valaitis to nesupranta. Kokį ryšį turi Vatikano smunkanti politika, derantis su savo nepermdaujamais priešais rusų komunistais, su mūsų buvusios vyriausybės, spaudžiamos iš visų pusių Hitlerio ir Maskvos, negalėjimo priešintis dviem baisiom jėgom iš karto.

Nė viena vyriausybė, kuri dērėjosi su rusų komunistais, ntekad ir nieko nelaimėjo. Nelaimės ir Vatikanas. Dabartiniai pasimatymai su rusų komunistais, yra kapituliacija prieš komunizmą, ir tai yra tikra Vatikano galutinio smukimo pradžia.

(Jono Valaičio pastabas dėl šio rašinio žiūr. 10 psl.)

Mes

Atkelto iš 4 psl.

Simano Daukanto draugija veikė iki I Pas. karo, kurio metu dramos dirvą užleido iš Lietuvos atvykusiam artistui A. Vitkauskui. Šis suorganizavo studiją, pralavino keletą jaunimo artistikiu vaidinti (jų tarpe seserys Skeirytes) ir pastatė keletą stambių, verstinių veikalų: Mūsų Gyvenimo Dienos, Girių Paslaptis, Šėtonas, Margeris ir kitus. Propagandoje jam žymiai padėjo tuometinis Vieniybės redaktorius Pijus Norkus. Jam išvykus, daukantiečiai dar suruošė Margerį ir Išgriovimą Kauno Pilies (režisavo A. M. Augūnas). Bet karas ir siekimas gauti Lietuvai nepriklausomybę sugėrė jaunimo energiją, ir dramos darbas jau nevykdavo taip, kaip 1903-1914 metų laikotarpiu. Atkuto tik tada, kai Strumskio-Bukšnaičio vadovybėje Operetės choras nuo 1916 metų pradėjo statyti operetes.

***

Šis choras, galima sakyti, buvo įpėdinis 1910 m. Leono Eremino suorganizuoto vyrų Mildos choro, kurio nariais buvo beveik visi to meto prasisiekę jauni vyrai: A. Lalis (vėliau žodynų autorius), J. O. Širvydas, A. Martus, J. V. Liutkauskas, A. M. Augūnas, J. Ambraziejus, K. Brazys, Vingilas, A. Ramanauskas ir kiti. Mildos choras suruošė pirmą didelį Brooklyno lietuvių koncertą McCaddin salėje 1910 metais, praskindamas kelią Operetės chorui, kuriam kelią skynė ir M. Petrausko trumpai gyvenęs Sceonos Mylėtojų choras.

***

Brooklyno lietuvių per 60-ties metų Vieniybės čia gyvavimo amžių nuveikė daug ką kūrybingo ir gražaus. Istorija įrašyta Vieniybės komplektuose ir dar gyvų žmonių atsiminime. Būtų puiku tai retkarčiais iškelti!

***

Dirva, atrodo, nori išdilinti lietuviuose įspūdį, susidariusį po to, kaip jos stulpas, V. Rastenis, nedviprasmiškai stojo Vieniybės žmonių pozicijon, gindamas, jog nėra tautai pavojaus iš Amerikos lietuvių santykių su Lietuvos gyventojais, nes ir Amerikos vyriausybės politika yra tiltai į anapus! O mes juk visi esame Amerikos piliečiai. Lietuvos piliečių kažin, ar beliko koks desėtkas? Norėdama pėdas užtrinti, Dirva skelbia mūsų bolševikų Vilnės "patarimus" Vienibei. Įdomu, kodėl Dirva taip jau susidomėjo "patarimais" Vienibei? Gal geriau būtų jai pačiai susipažinti su savo skaitytųjų patarimais retkarčiais prasieržiančiais ir pačios Dirvos skiltyje. Vieniybė turi savo 80 metų tradicinį kelią ir "patarimų" iš šalies nereikalinga.

Stebėtojo pastabos

Iš Marijampolės pas dukterį į Chicago atvykusi M. Abraitienė pasakoja: Mieste daug naujų namų. Kareivinėse rusų įgulos, bet su žmonėmis bendrauti kareiviams neleidžiama. Retai pasitaiko, kad lietuviškos tuoktųsi su rusais, bet kai kurie vyrai iš Rusijos grįžta su žmonėmis rusėmis. Jaunimas lietuviškas: dainuoja lietuviškai, rusiškai vengia. Bažnyčioje pamaldos būna, bet varpomis teskambinama švenčių metu, prie mišių tarnauja tik suaugusieji. Dokumentus kelionei tvarkyti užtruko 3 metus.

Prie laisvojo Berlyno universiteto veiklą Osteuropa institutas kasmet išleidžia po tomą savo mokslo darbų. Dešimtas tomas (1965 m.) skelbia prof. A. E. Senno raštą "Die Besetzung Memels im Januar 1923" (18-kos pusl. didumo). The Slavic Review žurnale Columbia istorijos prof. Raef recenzuoja: "Gerai parašyta istorija, sprendimai rimti, išvados atrodo teisėtos -- viskas paremta pateikiamais šaltiniais, kurių tarpe yra pasikalbėjimai su dalyviais lietuvišiais. Prof. Senn įtikinančiai dėsto, kad Klaipėdos paėmimas buvęs Lietuvos vyriausybės pravestas ir Vakarų diplomatiją priverstę pripažinti įvykusį faktą. Lietuvių pasinaudojo didžiųjų valstybių nesutarimais bei neparodymu susidomėjimo tuo kas dedasi šlame tolimame Rytų Europos kampelyje".

Lietuvių fondo pirmininkas dr. Razma pritaria Vieniybės pozicijai, kad

"pirmiausia mes patys išsivijoj turime sueiti vienybėn" (tik, rodos, neprietaria Vieniybės linijai -- duoti laisvą žodį kiekvienam sąmoningam lietuviui?). Daktaras mano, kad turime per daug laikraščių, per daug organizacijų (kas tiesal) ir per daug fondų (kas vėl -- tiesal). Daktaras ir vėl nutyli tai, kam tektų tie šimtai tūkstančių jo Fondo dolerių, kai prisieity likviduotis.

Bendruomeninkas Vytautas Volertas jau pripažįsta, kad Vieniybė eina su visuomenės nuotaika: "Užsienio lietuvis jau smalsiai ieško ryšio su lietuviu Lietuvoje". Girdi, be to, visuomenė jau pradėjusi rimtai svarstyti ir "kas išsivijai šiandien svarbiausia: kultūrinis, visuomeninis ar politinis gyvenimas?"

Darbininko redakcija anuomet sugavo Kežį rašinėjant laiškus "aukštos kokybės" radijo valandai, įkurtai kenkti visų klausomajai Stuko programai. Matyt, Kežys yra laišku mėgėjas, nes, to paties Darbininko vyr. redaktoriaus Brazaičio (kokia ironija!) įstumtas į VLIKo valdybos sekretoriaus vietą, ministerišku aplinkraščiu suakmenėjusių pozų laikraščiams padarė vėl laišku gavimo išpažintį. Šiuo kartu -- kodėl Vieniybė įdėjo dr. Valiūno fotografiją. Ne jau jos įdėjimas graso VLIKo egzistencijai? O Kežys, atidėjęs į šalį Lietuvos laisvinimą, aplinkraščiais šerlok-cholmiškai ieško, ko nepadėjo.

JUOZAS TYSLIAVA GRĮŽTA NAMO...

Habent sua fata libelli... Ir vėl prisimena šis senas romėnų posakis, kada imi į rankas „Vagos“ kultūringai aštuonių tukstančių egz. tiražu išleistą Juozo Tysliavos poetinį palikimą, sukauptą knygoje „Nemuno rankose“. Tai puošnus, autorias ir jo artimųjų fotonuotraukomis iliustruotas leidinys, praturtintas rimtu ir įdomiu V. Galinio įvadinio straipsniu „Juozo Tysliavos poetinis kelias“ ir kruopščiai parengtais komentarais. Knyga šių dienų skaitytojui atskleidžia jau beveik užmiršto, o labai verto atsiminti poeto kūrybą, kuri savo metu publikai ir kritikai kėlė prieštarigus jausmus ir nuomones. vieni Tysliavą laikė talentingu poetu novatorium, kiti jam nenorėjo pripažinti jokio talento ir vadino pretenzingu iliuzotoju. Praslinkus daugiau kaip 40 metų (ir kokių metų!), po to, kai Lietuvoje išėjo iš spaudos paskutinis iš penkių nedidelių Tysliavos poezijos rinkinių — „Tolyn“, turime progos susipažinti su poeto kūrybos visuma (nes išleistas rinkinys yra beveik pilnas; jame, berods, įspausdinti tikrai ne visi ankstyvieji eilėraščiai). Dabar matome, kad Tysliavos būta neabejotinai talentingo, savito poeto, kuris, visai jaunas pradėjęs savo kelią, dirbo labai

sunkiomis sąlygomis. Tai buvo laikai, kai Jauno poeto niekas išskėstomis rankomis nesutikdavo, nepalaikydavo. „Juozas Tysliava apie 1921. metus (dar prieš Paryžių), — rašo man mūsų literatūros veteranas Matas Grigonis, — gyveno Kaune, Ukmergės plento ir Telšių gatvės kampinio namo pirmajame aukšte, kartu su trimis jaunais tarnautojais, šių tarpe ir mano svainis Klemensas Arminas. Jų bute šeiminkavo Ieva Gūžytė, mano dėdės sesuo. Tysliavai tekdavo ir pabadauti, nes už raštus dar menkai užsidirbdavo. Kartais jis nesikeldavo bent dvi dieni, kad nereikėtų valgyti. Ieva Gūžytė dažnai pavalgydindavo Tysliavą pietų likučiais“. Štai sąlygos, kuriomis buržuazinėje Lietuvoje teko gyventi ir dirbti ne vienam rašytojui ir poetui! Štai priežastys, dėl kurių ne vienas nutilo, pirma laiko palūžo. Jeigu Tysliava tokiomis sąlygomis vis dėlto rašė dažniausiai giedrius, saulėtus eilėraščius (tiesa, parašė ir tragišką „Dainą apie duoną“), tai tik rodo jo didelę ir vitalinę, ir kūrybinę jėgą, kuri, deja, sumažėjo, kai jis atsidūrė anapus Atlanto.

Tysliavos kelias — būdingas keltas inteligento, kuriam liko svetima jo šalies darbo žmonių kova dėl naujo gyvenimo. Su-

sižavėjęs besikuriantia buržuazine Lietuva, Tysliava ir vėliau buvo ištikimas seniesiems savo idealams, nors jo publicistikoje ne viena proga reikėsi ir kritiška pažūra į buržuazinės Lietuvos tikrovę. Vokiškąjį fašizmą jis ne kartą smerkė ir aštriai išjuokė. Tačiau jam svetimas liko tas kelias, kurį mūsų tauta pasirinko 1940 m. vasarą. Būdamas nuoširdus patriotas, poetas nuo gimtosios žemės vis dėlto ir vėliau neatsivėrė — jis domėjosi jos gyvenimu, svajojo ją pamatyti ir, mirtingai susirgęs, panoro būti palaidotas Vilniaus Resuose. Tuo būdu Tysliava bent po mirties simboliškai vėl įsijungė į būrį Resuose gulintų rašytojų, savo amžininkų, kurių naująją Lietuvą ir jos literatūrą.

Sia proga nemanau plačiau nagrinėti Tysliavos poezijos, paskelbtos neseniai išleistoje knygoje. Tai gerai atliko žinomas mūsų literatūros mokslininkas ir kritikas V. Galinis. Manau, jį papildys ir kiti literatūros kritikai, recenzuodami minimą leidinį. Man norėtųsi tik kalbėti apie tą įspūdį, kurį mums, kartais, kiek jaunesnei už Tysliavą, kadaise darė jo poezija ir kurį ji daro dabar.

Tysliava kadaise mus domino tuo, kad jis lauzė poezijoje naujus kelius, atsakydamas nuo tada smarkiai tebevyrvusios maironinės tematikos ir poetikos. Pradžioje jis neišvengė B. Sruogos ir kitų to meto vyresniųjų poetų įtakos. Bet greitai jo poezijoje suskambėjo nauji metrai ir ritmai, eilėraščiai darėsi vis labiau muzikalūs, o mažos poemos „Berlyne“ ir „Tysliava Paryžiuje“ į lietuvių poeziją atnešė didmiesčių dvelkimą ir urbanistinius ritmus. Meilės eilėraščiai žavėjo nuoširdumu, o gamtos paveiksai — naujumu, sodrumu, labai giliai pajustomis Lietuvos, o vėliau ir Europos spalvomis. Ši poezija vietomis buvo vaikščiškai paprasta ir perregimai skaidri. Kitur ji traukė veržlumu ir polėkiu, grakščia ironija, dar kitur sužavėdavo audringos jūros nuotakomis ir šaurietiškais Suomijos granito ir ežerų peizažais. Tysliava poetas parašė nedaug, ne viskas, ką jis parašė, turi išliekamąją vertę, tačiau geriausia jo kūrybos dalis jau tais laikais aiškiai skyrėsi iš daugelio gaminamos produkcijos ir mūsų poezijoje išsikovojo ryškų vietą.

Be abejo, nevienodal prabyla ši poezija ir šių dienų skaitytojo širdį. Pirmiausia ji atrodo vietomis per daug uždara, neatspindinti platesnių savo meto gyvenimo reiškinų, žinoma, tiek, kiek juos iš viso gali atspindėti lyrika. Tačiau ir šandien geriausi Tysliavos eilėraščiai neprarado savo poetinio įtaigumo, jie ir dabar skaitytoją jaudina jaunystės žavesiu, galvinančiais vėjo gūsliais, jūros užesiu, žvaigždžių spindėjimu, atvirais prisipažinimais, nuoširdžia meile gimtajai žemei ir jos niekad nepraeinančiam grožiui. Su giliu sielvartu jau JAV parašyta poemėlė „Tava nousem“ apie tragišką prūsų likimą. Mūsų poetas Tysliavos kūryboje ras daug savitų ritmų, rimų, metaforų (šiuos dalykus, jie ir

šandien kartais iš naujo mėgina „išrasti“). Jie ras joje tą nepakartojamą stebuklą, kuris turi tikrosios poezijos vardą. Štai kodėl vertėjo išleisti iš naujo Tysliavos eiles — jose yra nesenantis, laiko nepalietas poezijos grūdas, kuris amžinai kyla į viršų trąšiu augalu ir žydi jokių šalų nepakamamu žiedu.

Juozas Tysliava grįžo namo... Dabar, kada mūsų tauta ugdo nacionalinę kultūrą socializmo pagrindu ir ugdo ją taip intensyviai, kaip niekada anksčiau, mes kaupiame ir praetiles kultūros laimėjimus, juos studijuojame, įsivaviname, panaudojame naujosios kultūros kūrybai. Taip mus mokė Leninas, taip moko partija. Tik tarybiniais metais po labai ilgo laiko skaitytojai gavo pilną Donelaičių, kurio šlovė irgi tik šandien ėmė darytis pasauline. Tik dabar išleisti ar leidžiami kapitaliniai, pilnesni negu bet kada Poškos, Zemaitės, Lazdynų Pelėdos, Biliūno, Katkaus, Višinskio, Petkevičaitės-Bitės, Giros, Sruogos, Binkio, Mykolaičio-Putino, Ciurlionienės, Skabeikos ir daugelio kitų rašytojų (visus juos suminėti reikėtų daug vietos) dažnai daugiatais leidiniais ir — anksčiau neįmanomais tiražais. Tik tarybiniais laikais išleistas mums idėjiškai tolimas A. Vienožindys (buržuazija jo neišleido). O tokių kultūros paminklų leidimas, kaip senosios lietuvių literatūros chrestomatija, Kleino lietuvių kalbos gramatika, prūsų kalbos paminklai, Daukanto, Maironio, Krėvės, Jablonskio, Būgos rašalai, „Lietuvių tautosakos“ penkiatomis, keliolika jau išėjusių pasaulinės vertės „Lietuvių liaudies meno“ albumų (jie leidžiami ir toliau!) Jau išleisti septyni akademinio „Lietuvių kalbos žodyno“ ir vienas akademinės „Lietuvių kalbos gramatikos“ tomas. Čia neminimi kapitaliniai ir gausūs darbai Lietuvos istorijos ir ypač lietuvių literatūros tyrinėjimų srityje.

Mykolo Lietuvio knyga pradėjo naują seriją — „Lituanistinę biblioteką“, kurioje bus išleista tai, ką lietuvių istorijos, etnografijos, tautosakos ir kitomis temomis rašė mūsų ir kitų tautų rašytojai ir mokslininkai.

Tik dabar vis plačiau ne tik Lietuvoje nuskamba vardas genialiojo Ciurlonio (jo muzikos ir dailės kūriniai plačiausiai leidžiami tik tarybiniais metais), kaip ir kitų žymiųjų mūsų dailininkų — Skleriaus, Kalpoko, Vienožinskio, Zmuidzinavičiaus... Iš tikrųjų buržuaziniai laikai mūsų kultūrai buvo tamsūs ir žiaurūs. Jai dirbo daugiausia idealistai, pasiaukoję žmonės, dažnai eidami prieš buržuazijos atsilikimą ir priešiskumą kultūrai. Kai kurie rašantieji, atsidūrę anapus Atlanto, šandien jau vis mažiau bedrįsta šnekėti apie tariamą lietuvių kultūros „naikinimą“ Tarybų Lietuvoje, nes faktai per daug vaizdžiai kalba prieš juos: kaskart aiškiau matyti, kad tikrasis lietuvių kultūros priešas — ne tarybinė santvarka, o lietuviškoji buržuazija, tie visokie buvę dvarininkai ir dvarininkėliai, greitai praturtėję buržujai, bankininkai, fabrikantai ir kiti į juos panašūs, kuriems rūpėjo ne tautos kultūra, o savi kapšalai. Lietuvių kultūros reikalais labai mažai jie rūpinasi ir dabar, kaldami dolerius Amerikoje.

Juozas Tysliava grįžo... Grįžta ir kiti — Jurgis Baltrušaitis, Jurgis Savickis. Be abejo, ateis laikas ir Vydūniui, ir Faustui Kiršai, ir Kleopui Jurgelioniui, ir Ignui Seiniui... Šių žmonių gyvenimas audringoje mūsų epochoje ėjo zigzagais, mirė jie toli nuo gimtinės, bet tai, kas geriausia jų padaryta kūrybinėje srityje, priklauso lietuvių literatūrai ir kultūrai. Tai mūsų gyvenimo dėsnis, tai socialistinės kultūros kūrimo dėsnis. Tik mes, socialistinės visuomenės žmonės, esame viso to, kas geriausia sukurtą praeities kultūroje, tikriji paveldėtojai.

JUOZAS TYSLIAVA

Daina apie duoną

Sutemo.
Gatvyne pasidarė raina.
Aš išėjau,
Ir mane pasitiko
Alkis.
Akyste raina ir tamsu,
Akyste parkai,
O už tų parkų —
Vien alėjos ir alėjos.

Juk man vis tiek:
Išėisiu į laukus
Ar čia, po miestą, klaidžiosiu, —
Nesusitiksiu duonos.
O duona vaikščioja,
Kai kam net ir ant stalo užlipa,
O kai kam dar būna ir prie duonos.
O, gerbiamoji ponja duona!
Kodėl tu taip karštai pamilus mano brolius?
Kodėl gi jiems tarp lūpų nuolatos taukų pavasariai?

O, duona!
Kodėl toks liūdnas vakaras?
Atsiliepk.
Juk tu gera,
Juk tu vienoda motina
Ir man,
Ir tam,
Kuris tave taip spardo ir nekenčia.

O, duona!
Kad tu žinotum, kaip aš tave myliu
Ir kokiomis iliuzijomis aš kaišausi,
Tai tu pas mane ristumeis
Ne kepalais,
O mėnesiais ir saulėmis,
Nė kiek ne mažesnėmis,
Kaip ten,
Tariamoje dangaus mėlynėj.

Kodėl toks liūdnas vakaras?
Kodėl taip garsiai švilpia vėjas?
Nejaugi paskutinį kartą švilpia vėjas?
Nejaugi verčiasi dangus?
Nejaugi — žvaigždės...

O ne!
Tai duonos kepalai
Man krinta ant galvos!
Tai salve ir hosanna!
Tai eina minios
Pasitikt manęs,
Į žemę atkeliavusio pasaulių intendanto.

Visiems po porciją!
Visiems tokią, kaip žemės kepalas,
Visiems po kepalą.
Tokį,
Kaip žemė!
Hosanna iš aukštybių!
Eikšėkite visi,
Pamilę duoną,
Tą amžinąją Kleopatrą,
Tą velnišką ir siuntančiąją Karmeną!

Visiems,
Visiems po duonos skritulį,
Po skritulį didžiausią,

Kad su juom išdrįstumėt aplėkti žemę
Ir jau paskui —
paskui gyventi savarankiškai.
Puikiausioj nepriklausomybėje
Nuo alkio ir liūdėjimo,
Kurie ateina į svečius
Tada,
Kai mes taip norim valgyti.

Iš skyriaus "Aukso lyta"

BERŽAS

Ant aukšto kalno beržas svyravo,
Žaliajam klony gėlės žydėjo.
Kai piemenukai dainas dainavo,
Ant aukšto kalno beržas svyravo.
Saulė nuslinko — vakaras ėjo —
Klonis žaliūnas ūkuos sutemo.
Kai naktį žemė vėju kugždėjo,
Ant aukšto kalno beržas svyravo.

Iš skyriaus "Traukinys"

Lietuvoje įvertino Juozą Tysliavą

JONAS VALAITIS

Vasario mėnesio pabaigoje gauta nauja knyga iš Lietuvos. Metus pradėdamas pasaulis išvydo pagarsėjusio Lietuvos sūnaus, didesniąją savo gyvenimo dalį gyvenusio mūsų tarpe, Amerikoje, Juozo Tysliavos poezijos rinktinę "Nemuno rankose".

Senai lauktajai knygai per keleris metus Juozo Tysliavos rankraščius tvarkė Valė Tysliavienė. Lietuvoje išleista mūsų poeto rinktinę redagavo: A. Baltakis, E. Mieželaitis ir A. Venclova. Rinktinę išleido "Vaga" Vilniuje. Redaktore pasirašo R. Saukienė, techniškas red. V. Zdancevičius, korektorė R. Gabrilavičienė.

Juozo Tysliavos poetinį kelią 26-se puslapiuose išsamiai apibūdina V. Galinis. Skyriuose "Žaltvykštės" telpa 18 rinktinių poemų, skyriuje "Traukinys" -- 10, "Nemuno rankose" -- 21, "Auksu lyta" -- 14, "Tolyn" -- 7, "Nuskendus Saulė" -- 12. Į rinktinę nepatekusių skyriuje 22 eilėraščių, nebaigtųjų skyriuje -- 8, ir vertimų -- 12.

Net 19-oje puslapių paaiškinti tilpusios poezijos pagrindai. Pabrėžiama, kad daug Tysliavos eilėraščių, paties autorius keliolika kartų taisyti ir tobulinti. Pažymima, kad iš Juozo Tysliavos poezijos didelio archyvo daug varijantų suteikė V. Tysliavienė. Rinktinėje telpa paskutinė poeto redakcija. Kur yra esminių skirtingumų, tais atvejais paaiškinta.

Suminėtos ir anksčiau išleistosios Juozo Tysliavos poezijos leidiniai, pažymint kur, kuriais metais ir kieno išleistos.

LIETUVOJE IŠLEISTA 8,000 EGZEMPLIORIŲ, KIEK PAJĖGSIME IŠPLATINTI ČIA?

Leidinys "Nemuno rankose" 256 psl., gerame popieriuje, kietais dailininkės R. Gabrėnaitės pieštais viršeliais, mėlynos, aukso ir juodos spalvos raidėmis. Tiržas Lietuvoje 8,000. Kiek Amerikoje egzempliorių bus išplatinta, kur poetas gyvena ir dirbo, tuo tarpu sunku pasakyti, bet ši knyga Amerikoje ir kitur lietuvių išsivijoje -- turėtų būti mums visiems artimiausia prie širdies; ji turėtų būti kiekvieno lietuvių poeto, veikalas, kuriame atsispindi ir lietuvių išsivijimo gyvenimas.

Knygą rekomenduotina kuo greičiausiai užsisakyti, kad jos pirmosios laidos pakaktų kiekvienam norinčiam ją įsigyti. Iš Lietuvos pranešama, kad vos spėjus ją išleisti, tuojau išpirkta. Atrodo, gali prireikti ir antrosios laidos.

DIDIEJI POEZIJOS ĮVERTINTOJAI

Thebes mieste, Graikijoje, virš bibliotekos yra toks parašas: "VAISTAI SIEĖAI". Filosofas Fénelon yra pareiškęs, kad jeigu jam būtų pasiūlytos visos Europos karalių karūnos, mainais už teisę skaityti ir rašyti knygas, neabejodamas atsisakytų visų jam siūlomųjų karališkųjų teisių, bet tik galėtų gyventi su knygomis... Net ir pažangiausiaj, aukščiausiaj kultūroj išvystytoj civilizacijoj, knyga yra vadovaujanti tos kultūros gyvenime pažymys.

Rašydamas apie poetus Bayard Taylor sako, kad, šaltinis, iš kurio poetui gimsta mintis, glūdi daug giliau, negu poetas sugeba parašyti. Iš žmonių širdžių pirmiausia turinti gimti idėja išreikšti, taip kaip muzikinis instrumentas panaudotas gražiai melodijai, nuteikiančiai skausmą, pasididžiavimą, meilę, ambiciją, neapykantą ir pereinančią per kiekvieną žmogaus gyslelę. Tik tada kūrėjo jausmų paslaptys mums išryškėjančios visoj pilnumoj...

Tai didžiųjų minčių reiškiųjų poetų įvertinimas. Ar mes, lietuviai savo poetus taip pat įvertiname? Taip! Mūsų tautos dainių ir poetų raštuose atsispindi visa lietuvių tauta, išryškėja ir tai kas kitų tautų poetų aukščiau pasakyta. Mūsų poezijoje aiškiau ir dar ryškiau apibūdinama tėvynė, jos istorija, tautos savybės. O pagyvenę už Lietuvos ribų išsivijos rašytojai ir poetai pateikia ir išsivijimo lietuvių gyvenimo vaizdą.

Išsivijoje lietuvių poetų nedaug teturime. Jų nepalyginamai daugiau Lietuvoje. Ten ir mūsų poezija daugiau įvertinama. Ten sąlygos poetams ir rašytojams kurti žymiai palankesnės. Poezijos mylėtojams skaityti gyvenimo sąlygos taip pat prieinamesnės, ypač norintiems į kūrinius įsigilinti ir iš jų tikruosius poeto pergyventuosius jausmus sukelti.

PAPUŠKIME SAVO BIBLIOTEKAS GRAŽIA POEZIJOS RINKTINE!

Nežiūrint kokio aukšto išsilavinimo lygio jaustumėmės esą pasiekę, knyga vistiek mus gali dar pakelti ir paturtinti mūsų žinių bagažą. Skaitydami veikalus, naudojamės knygas parašiusių žmonių, eilės metų sunkiais darbo vaisiais. Knyga yra mūsų geriausias draugas, nuteikias, nežiūrint kokioj savijautoj bebūtume. Poetiniam akiračiui praplėsti įsigiję NEMUNO RANKOSE, naujausią Juozo Tysliavos poezijos rinktinę, kuriam paruošti autorius dirbo visą savo amžių -- nenusivilsime. Vien jo rankraščiui paruošti spaudai ėmė eilę metų keliolika rašytojų, poetų, dailininkų, kol knyga tinkamai pristatyta skaitytojui pasidžiaugti. Pasidžiaukime naujausiu gražiu lietuvišku poezijos kultūrinio lobiu.

Reikia tikėtis, kad Amerikos lietuviai poezijos mėgėjai Juozo Tysliavos rinktinę mielai priims ir savo geriausiųjų raštų knygyno kampelyje jai suras tinkamą vietą.

JUOZAS TYSLIAVA prie darbo stalo Paryžiuje, 1927 metais.

LIK SVEIKĀ

Lik sveika, mano laimės dalele,
Metas grįžti man savo keliu.
Nors krūtinėje širdį man gelia, --
Pasiguosti aš tau negaliu.

Laimės elgeta niekad nebuves, --
Aš nemoku nei verkt, nei maldaut.
Tos svajonės -- skrajojančios žuvys --
Aukso bradinių jų nesugaut.

Ryto ašaros gėlę nuplaua --
Ilgesys atsiliepia dainoj:
Niekados jau nebūsi tu jaunas
Šitoj žemėj, skausmų kupinoj.

Nusirito naktis ašarota
Sidabrinės aušros ašmenim.
Aš einu per žaliuojantį plotą,
Abejodamas savo širdim.

Lik sveika, mano laimės dalele,
Metas grįžti man savo keliu.
Verkia gluosnis pasviręs prie kelio,
Tik aš verkti, deja, negaliu.

(Viena iš vėlesnių Juozo Tysliavos poemų.)

Taip atrodė Juozas Tysliava savo gyvenimo paskutinįją vasarą prie savo namo, 192 Highland Blvd., Brooklyne.

RUDENS GANDAS

Žeme, žeme,
Ar girdi? --
Užia vėjas,
Krinta lapai.
Vasarą prarijo kapas.

Žeme, žeme,
Ar girdi?

Užia vėjas, krinta lapai.
Užkim mes taip pat,
kaip vėjas,
Kriskim mes taip pat,
kaip lapai,

O jei ne,
Tai lėkim vėjais.

Šiandien juokas,
Ryt verkimas.

Krinta lapai.
Užia vėjas.
Gulk į kapą --
Šaukia vėjas,
Krisk į kapą --
Šaukia lapai.

Žeme, žeme,
Ar girdi?

Šiandien gulsim,
Ryt sukilsim.
Šiandien vysim,
Ryt žydėsime,
Nes, išvydę ugnį degant,
Mes pajusim
plieną tirpstant,
Mes išgirsim
vėją užiant.

Žeme, žeme,
Ar girdi?

JUOZAS TYSLIAVA

(Iš "Nemuno rankose" sk.)

K. DONELAIČIO KOMISIJOS Vilniuje atskleisti planai didžiojo poeto atminimui įamžinti. Kultūros ministerijos restauracinės dirbtuvės ruošiasi restauruoti pastatą, kur palaidotas K. Donelaitis, ir jame įrengti muzėjų. Šiomet numatoma pradėti K. Donelaičio palaikų pajiešką.

Vilnių per Paryžių ir Berlyną...

V. Tysliaviene (TĘSINYS)

Toliau po Berlyną pavaikščiojusi, mačiau milžiniškus Brandenburger Tor - vartus, jau Rytų zonoje, bet iš Vakarų pusės prie jų galima privažiuoti. Aptverti ir užmūryti.

Ant gatvių kampu mieste pilna kioskelių. Juose visur gali gauti atvirukų, lengvų užkandžių. Turbūt niekur kitur pasaulyje nėra tiek įvairių dešrelių, kiek jų teko matyti Berlyne. Sakė, kiekvienas Vokietijos miestas turi savo vardu vis skirtingo skonio dešrelių. Ir Ameriką yra užplūdę frankfurteriai ir hamburgeriai.

Kioskai pilni laikraščių įvairiausiomis kalbomis. Kai kurie laikraščiai iš užsienio spausdinti specialia plona, lengvame popieriuje, labai patogūs susilankstyti, užima mažai vietos. Vokiškų, amerikietiškių žurnalų, kokių tik nori.

Bevaikštinėdamos po Berlyną ir vakarui artinančias, užėjome į vieną viliojantį restoraną, kuriame orkestras grojo Strauss'o valsus. Suvalgėme po schitzelį, o Misiūnienė pavaišino šampanu.

NUOTYKIAI RYTŲ BERLYNE

Liepos 17 d. 5 val. ryte išvykome į Rytų Berlyną, iš kurio Interflug lėktuvu turėjome skristi į Maskvą ir dar tą pačią dieną turėjome pasiekti Vilnių.

Taksi mus privežė prie Vak. Berlyno sargybos ir atsisako važiuoti dar keliolika pėdų iki Rytų Berlyno kontrolės. Rytas buvo niūrus, dangus apsiniaukęs ir lietus pila visu smarkumu. Vairuotojas nenusileidžia, jisai tik prašo, kad greičiau išliptume iš jo automobilio. Prasidėjo derybos. Misiūnienė, kuri mokėjo šiek tiek vokiškai kalbėti, vairuotoją įkalbėjo, kad jisai mus nuvežtų iki Rytų Berlyno sargybos su visu bagažu.

RYTŲ BERLYNAS NESKUBA

Vos valanda beliko, kad spėtume pasiekti Schonfeldo aerodromą ir lėktuvą į Maskvą. Multininkai nesiskubino, delsė ir visokių formalumų reikalavo, lyg norėdami, kad pavėluotume. Prašė parodyti pasus, paskui įteikė lapelius, kad užpildytume, kiek pinigų vežamės, pagaliau reikalauja, kad lagaminus atidarytume. Ir kai viską atlikome, valdininkas pareiškė, kad nėra jokio taksi, kuris mus galėtų nu-

vežti į aerodromą. Tik po valandos atsirado vežikas. Per tą valandą turėjome progos pamatyti, kaip pasikeičia sargyba Rytų Berlyne. Staiga įmaršavo šeši ginkluoti ir uniformuoti vyrai, pakeisdami tuos, kurie budėjo per naktį.

Kai atvykome į aerodromą, patyrėme, kad lėktuvas į Maskvą jau buvo išskridęs. Beveik penkias valandas aerodromo laukiama jame sėdėjome, iki sulaukėmė kito. Tuo metu jaudinausi ir pykau, bet dabar nesigailiu, nes turėjau progos pamatyti ir Rytų Berlyno gyventojų nuotalkas.

Rodos, tie patys vokiečiai, bet koks skirtumas nuo Vakarų Berlyno vokiečių. Vakarų ir Rytų Berlynas skiriasi, kaip diena nuo nakties. Vienoje pusėje švara, prabanga, mandagumas. Rytų Berlynas tebėra griuvėsiuose, mažai namų atstatyta, gyventojai nusiminę ir skurdžiai apstirengę.

PAKELIUI Į MASKVĄ IR VILNIŲ

Interflug lėktuvu į Maskvą atskridome apie 4 val. po pietų. Vėl lipame iš lėktuvo su savo sunkia našta. Iš lėktuvo išlipusi apsižiūrėjau, kad neturiu savo rankinuko su dokumentais, pasu ir kelionpinigiais! Žaibo greitumu lėčiau atgal į lėktuvą. Rankinuką suradau, bet buvau beveik be žado, lėktuvo tarnautoja mane nuo to išgąščio atgaivino tik vaistais.

Maskvoje vėl multinės tikrinimas ir kitokie formalumai. Reikia duoti pareiškimus kokias dovanas vežame. Prasideda bagažo tikrinimas. Mano rankinuką multininkas tiesiog iškratė - peržiūrėjo dokumentus, laiškus, suskaitė ir kiek pinigų mano pinigėje.

Džiaugėmės, kai tuos formalumus atlikusios vykome į kitą aerodromą netoli Maskvos, kuriame laukė lėktuvas į Vilnių. Tūkstančiai akių sužiūro į mus, kai išlipome iš taksi ir skubėjome į lėktuvą su savo lagaminais.

Kelionė užtruko vos 50 minučių. Kai nusileidome Vilniaus aerodrome, buvo 10 val. vakaro. Saulė tik ką buvo nusileidusi ir dar buvo šviesu.

Misiūnienę ir Janušienę pasitiko didelis būrys giminų su gėlių puokštėmis. Buvo daug džiaugsmo ir ašarų, kai seserys susitiko po 40 nesimatymo metų. Kartu buvo jų seserų dukros ir sūnūs savo tetų iš Amerikos pasitikti. Visi jie baigę universitetus ir užima atsakingas tarnybas. Ir aš kartu su jais džiaugiausi, kad kelionė į Vilnių laimingai baigėsi.

(BUS DAUGIAU)

MODERNIŠKASIS POKARINIS BERLYNAS

Berlyne

(IŠ RINKTINĖS "TOLYN")

I

Susisuko,
Pasisuko
Ir išnyko vakaras,
O už vakaro sienojų
Šyptelėjo rudenio diena.
Šyptelėjo valandos,
Nusijuokė minutės -
Mano laikrodžio rodyklė
Nuo pat Reino
Lig Berlyno žiburių
Sekė pasaką be žodžių.
Išsiblaivė,
Ir dangus vėl atsimerkė -
Eins, zwei, drei
Ir mano batal -
Po Berlyno bulvarus...
Abejonės untergrundais nuvažiavo,
Abejonės dingo už manęs.
Mano laikrodžio rodyklė
Atsistojo
Ir kartojo:
Zoo - -

II

Ilgai Afrikoj gyveno
Strausai ir levai,
Ilgai Indijoj dainavo
Krokodilai ir drambliai.
Okeanus:
Mergos,
Šunes
Ir arkliai...
Tarp auksinių kontinentų -
Šen ir ten -
Margi paukščiai
Savo plunksnas
Išnešiojo,
Išdalino
Pranašų vaikams.

Juozas Tysliava

Nusibodo Senegambijoj beždžionei:

Ji gorila
Ir į Darviną truputį panaši,
Stefansono išradimais
Spiovė europiečiui į akis
Ir be vizos
Į Berlyną atvažiavo.

Seansas baigėsi
Ir naujos dramos prasidėjo.

III

Tiergarten marška apsisupęs,
Gašais pirštų žemę liedsams,
Išėjau į priekį
Siegessaule' i.
Labą dieną
Vokietaitė su sparnais!
Aš kol kas da be sparnų.
Mano kojos
Kaip sparnai!
Kai plasnoju -
Virpa okeanai,
Kai sustoju -
Rūksta kaminai,
O tarp kojų
Bismarko vaikai
Man dainuoja "Deutschland über alles."
Nusilenkt,
Brandenburgo vartai!
Monumentai,
Nusiimkit kepure!
Unten der Linden einu aš -
Paskutinis iš prūsų giminės!

IV

Berlyno restoranai
Vaišino mane,
O kelneriai mandagūs
Kaip prancūzės.

Eė!

Pasikalbėsime dabar.
Dabar ne jūs mane,
O aš jums
Imu nelaisvėn
Ir, be to,
Dar okupuojau.
Užmiršot jūs,
Kad aš čia be leidimo
Ir gal į Kauną
Šmugelį vežu parduot.
"Verwaltung Litauen" -
Kiaušiniai,
Antys,
Vištos
Ir visos kitos okupacijos problemos
Išnyko kažin kur,
Išnykote ir jūs,
Ir slepiatės už Hindenburgo ūsų.

V

O, vokiečiai!
Jūs jau ne tie,
Ir aš jau nebe tas,
Ir Lietuva ne ta.
Ir jei ne automobiliai
Su savo kerosininiais sparnais
Alėjoj,
Tai ir į galvą būtų neatėję,
Kad čia,
Kažin kada,
Berlyno restoranuos
Žydėjo elektra,
Dainavo žiburiai,
O mano Lietuvoj,
Surūkusoj lūšnelėj
Tik kerosininė lemputė degė.

Berlyno restoranai
Vaišino mane,
O kelneriai mandagūs
Kaip prancūzės.

Poemos iš Tysliavos rinktinės "Nemuno rankose"

MYLIMOJI

Tu graži ir didelė kaip Roma tarp kalnų,
Tave garbina mano sąžinės gaisrininkai.
Audros išvyniojo temstančius vieškelius,
Kuriais tu ateini ir nueini kaip istorija...

Šiąnakt įsilaužiau į tavo gyvenimą,
Šiąnakt išvogiau tavo akių ramybės piramides...
Aš — ilgesio pamušalas laiko ir erdvės apsiauste,
Aš — paskutinis žemės ir dangaus drebėjimo akordas.

Tu — laukinio paukščio sapnas mėnesienos naktį,
Tu — kviečių žydėjimas Manitobos žemėje...
Dangaus katilė užvirė žvaigždžių metalas —
Du meilės darbininkai atėjo iš rytų
ir nuėjo į vakarus.

MIRUSIAM DRAUGUI

Liepsnojanti žemės vėliava
Leidžiasi Ramiajam vandenynui gaudžiant.
Aš prašiau debesų, kad — paskolintų ašarų —
Aš atėjau apraudot savo mylimą draugą.

Širdies dugne skendėjo skausmo Puntukas — —
Jis, prisijaukęs juodąjį tylos leopardą,
Kaip apkurtes Bethovenas,
Klauso savo likimo simfonijos.

Pavargėlio muzikanto rankose
Smulkas gailiai, graudžiai verkia — —
Anapus prerijos išalkęs kojotas sustaugė — —
Aš atėjau apraudot savo mylimą draugą.

DARBO PABAIGTUVĖS

Šeštadienis. Darbo pabaigtuvės.
Geležiniai vartai ir durys dirbtuvės
Užsitarė. Ką parnešt lauktuvių
Žmonai, vaikams ir virtuvei?

Eina namo suodinas darbo žmogus
Aple gyvenimą laimingą ir patogų
Svajodamas. Po nuosavu stogu
Darbininkui turi būti nebloga.

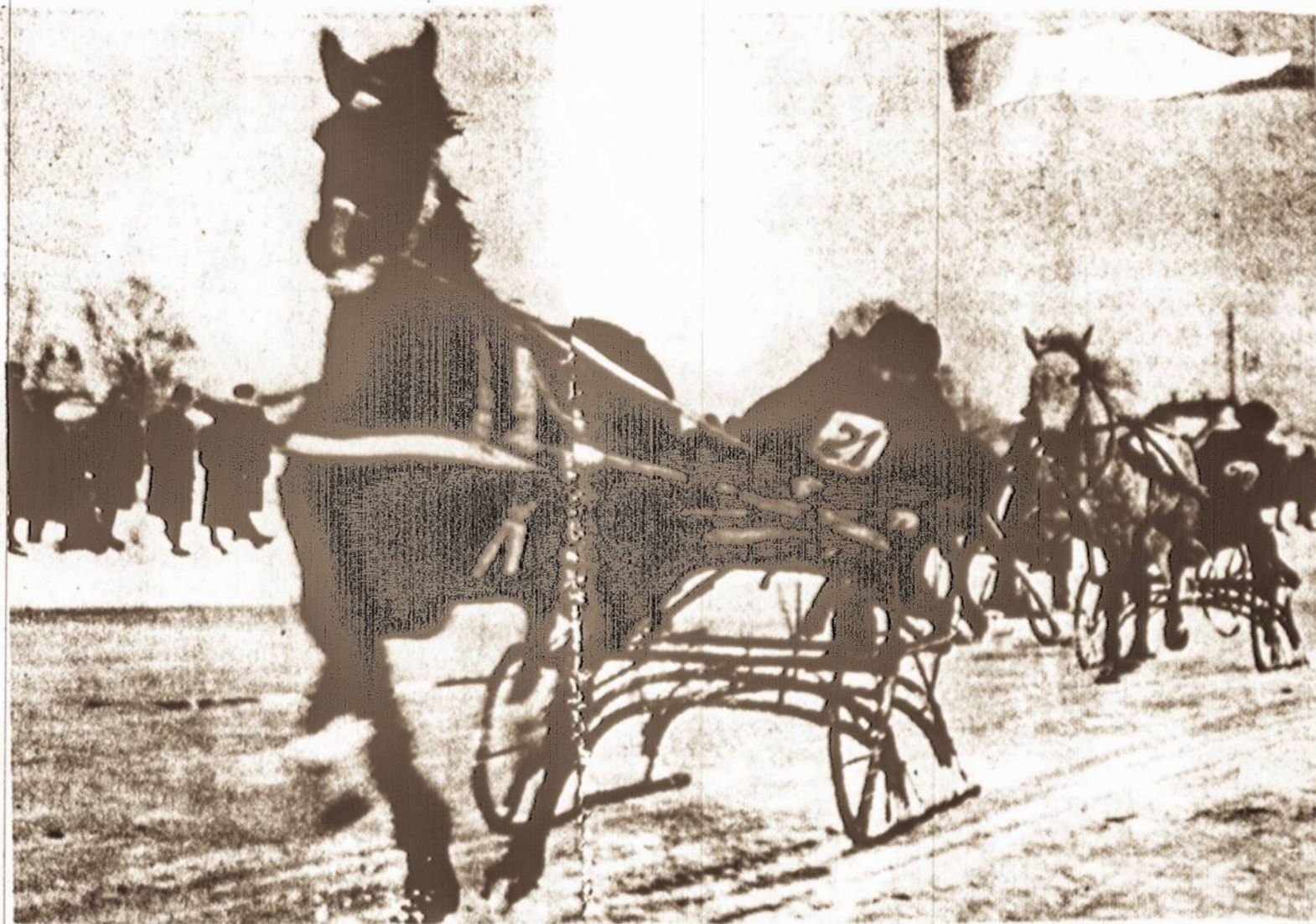
Eina namo poilsiui darbo žmogus
Aple gyvenimą laimingą ir patogų
Svajodamas. Juk po nuosavu stogu
Ir darbininkui gyventi nebloga.

Bet prieš nuosavo namo pirkimą
(Štai kokios mintys darbininką ima)
Aš turiu atsimit dar ir tų likimą,
Kurių dar čia nėra, kurie dar neužgimę.

Aš turiu gyvent drauge su milijonais,
Mano amžius, tai ne švento Jono,
Neklaidžiot vienas sau, kaip tyruos šventas Jonas.
Šiandien kiekvienas žmogus yra ponas,
Gan vergauti, garbinti balvonus.

Dar ir dabar yra kas pažaboti,
Turime visi iš vieno stoti,
Kad galėtume greičiau pasižaboti
Marso arklį. Mes norime joti
į taiką, ne į karą besotį.

(IŠ NEBAIGTŲJŲ EILĖRAŠČIŲ SKYRIAUS
"NEMUNO RANKOSE" RINKTINĖJE)

KURIS ŽIRGELIS LAIMĖS?...

NUSKRIEJO ŽIRGELIAI SARTAIS...

Savaite spiginės šaltis, praūžusi smarki pūga neišgąsdino žirgų lenktynių mėgėjų. Vasario 5 d. rytą iš Vilniaus ir Kauno, iš kitų miestų nutiso į Dusetas ilgos mašinų virtinės.

Pirmąkart šiemet į varžybas atvyko Varėnos žirgų augintojai, tad ledo kelyje rungtyniavo jau dvylikos rajonų atstovai. Toliausia kelią kelionę į varžybas atliko Šilutės ir Tauragės sportininkai. Parade išsirikiavo aštuoniolika su viršum lenktynių dalyvių. Jūs šiltai sveikino keli tūkstančiai žiūrovų.

Paruošti taką lenktynėms šiemet buvo nelengva. Retai kada Sartų ledą dengė toks sniego patalas. O ir varžybų diena nebuvo puiki: ir vėjelis traukė, ir drėgnoka. Tačiau važiuotojų ūpo tai negadino. Lėtai jie spaudė vienas kitam rankas — juk dažnas susitinka su pažįstamu tik sykį per metus, tad matėsi vos keletą ar keliolika sykių. Štai važiuotojų tarpe kaip ir kasmet žvalus J. Likša. Pernai jo vešlią barzdą dabino vasario šarma, šiemet — kedeno vėjas. O jis vis ragino savo Sakalą, kad nesusaltų, kad būtų milklus. Daug džiaugsmo akimirky jiedu yra pergyvenę, ne sykį Sakalas pirmasis yra finišavęs. Tik dabar, kai ūkiai įsigijo grynaveislių ristūnų, jo žemaitukai bentenka kuklesnis vaidmuo. Be to, ir amžius savo daro.

Daug važiuotojų nepretenduoja į nugalėtojų vainiką. Jie apvažinėja jaunus ristūnus, renka savo rajonui taškus. Tačiau žirgus jie myli, reikia tik pasiklausyti, kaip apie juos šneka!

Šiemet zarasiškiai, matyt, irgi pabūgę šalčių, lenktynių šventę organizavo kukliau. Nesimatė nei persirengėlių, nei šauklių, nugalėtojai negavo vainikų, tik medalius... Jeigu prisiminsime, kad pernai čia vyko parodomosios automobilių lenktynės, buvo atskridę lėktuvai — viskas atrodys dar kukliau. Tačiau kur kas geriau žiūrovus aptarnavo prekybos darbuotojai. Čia buvo keletas bufetų skambiais pavadintais, lauko virtuvėse virė dešrelės, kava, šilo alus... Šiame "pasistiprinimo centre" kaboję įvairiaspalviai, liaudiško ju-

moro palydėti plakatai, nors ir be raginimo žmonių čia knibždėte knibždėjo.

Ekskursijų, atvykusių iš tolimesnių vietų, šiemet, žinovų nuomone, buvo dvigubai daugiau, negu pernai. Nebuvo Dusetose gatvės, kad nestovėtų mašinų eilės. Būriais vaikštinėjo sostinės statybininkai, Kauno studentai, darbininkai... Fotoaparatais spragsėjo etnografai, veržliu žirgų bėgimu gėrėjosi dailininkai, Vilnietis tapytojas L. Katinas tikisi iš Dusetų parsivežęs laimę ilgam: mat jam, kaip trofėjas, atiteko pasaga, nutrūkusį nuo ristūno kojos. O ir tų, kuriems pasagų neteko (t. y., visų likusių), nuotaka buvo žvali. Sekmadienis praleistas įdomiai...
D. ŠALNYS

Nugalėtojais tapo: lenktynėse jaunais mišrūnais — ignalinietis J. Mateika (žirgas "Daina"), jaunais grynaveisliais — širvintiškis M. Sekmokas (žirgas "Vulkanas"), suaugusiais mišrūnais — zarasiškis K. Šilaikis (žirgas "Naras"), suaugusiais grynaveisliais — širvintiškis A. Žarnauskas (žirgas "Asbestos").

Politechnikos institutas Kaune išleido naują technikų bei inžinierių laidą — viso 556. Institutui vadovauja rektorius prof. M. Martynaitis ir pro-rektorius prof. Č. Jakimavičius. Per 5 metus Institutas išleido 1163 apie 50-ties specialybių technikų bei inžinierių. Veik visi gavo darbus Lietuvoje.

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)
Telefonas EV 2-6440

SALE VESTUVĖMS
ir kitokioms pramogoms.
Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis
kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Tel. TAYlor 7-9842

T H E

Arlington

ONA IR JONAS
VALAIČIAI
Savininkai

Restaurant

385 Arlington Avenue, Brooklyn 8, N. Y.

Lietuvių tautinės bažnyčios ir mokyklos Amerikoje

JONAS VALAITIS

Malonu girdėti, kad mano rašinys "Lietuviai — didelių, bet nepraktiškų siekimų tauta" sukėlė reakciją: vieni savo nuomones pareiškė telefonais, kiti laiškais, treči, asmeniškai. O nuomonių buvo įvairiausių, nuo geriausių sveikindimų iki kritikos. O štai p. Aukštuolis net iš Stamford, Conn., atsiliepė, ir tai gana plačiai.

1. Mano rašinio tikslas apie Vatikaną diplomatiškai nebuvo kitaip galvojančius išvesti, priešingai, ilgų metų patyrimas vertė pasakyti tai, kas pasakytą.

2. Jokių būdu negaliu sutikti, kad yra reikalinga protestus reikšti, raginant žmones net iki fizinių susirėmimų. Gal tuo tik parodytume kultūringumo stoką. Kas buvo prieš pusšimtį metų Lietuvoje, tas nederama šiais laikais ir šiame krašte. Mano straipsnyje buvo kalbama apie diplomatiškumą, o ne apie tikslo siekimą lazdomis.

3. Prieš kryžuočius šlandien kovoti jau per vėlu. Kovojusių kryžuočių ir pralaimėjusių lietuvių senai nei dulkių nesurasų nei patys geriausi archeologai.

4. Skaudu, kad tokioje pavyzdingoje kolonijoje, kaip Rochesteris, lietuvių mokykla uždaryta. Savo laiku, kai klebonu buvo kun. Bakšys, Rochesterio lietuvių gražiausiai sugyveno. Niekas nežinojo, kur krikščionis demokratas katalikas, tautininkas ar kitų pažiūrų žmogus. Man ir kitiems iš Vienybės buvo tiek pat atviros durys į kleboniją ir parapiečius, kiek ir žmonėms iš tada Brooklynne leistos Amerikos, Bostone ėjusio Darbininko ar kitų pažiūrų spaudos ir kultūrinių įstaigų veikėjų. Tarp Rochesterio ir kaimyno Amsterdamo, kur klebonavo kun. Židanavičius, Raštutis, buvo taip pat glaudžiausi santykiai,

ir tuodvi kolonijos New Yorko valstybės šiaurėje buvo pačios pavyzdingiausios ir pačios patriotingiausios.

5. Kai dėl mokyklų, tai nemanau, jog naujoji lietuvių karta lietuviškąjį Rochesterį būtų taip pakeitusi, kad, jei prie parapijos mokyklos negali būti, tai patriotingieji lietuviai negalėtų mokyklos turėti kitose patalpose. Prieš 30 metų Brooklynne ir Newark, N. J., esu suorganizavęs ir talkinęs kitų suorganizuotoms mokykloms, dėstydamas lietuvių kalbą, istoriją, geografiją Amerikos lietuviukams. Mokyklas išlaikyti pagelbėjo kitos organizacijos. Mums padėjo SLA, Vienybės laikraštis ir privatūs žmonės. Patalpas Brooklynne davė Vienybės. Mokinių būdavo apie 50. Mokytojavome dviese Pranas Bajoras, Tėvynės redaktorius ir aš. Gaudavome talkos ir iš svečių mokytojų bei paskaitininkų. Newark, N. J., gavome patalpas iš miesto Aukštesniosios mokyklos, kai klasės buvo laisvos. Miestas nieko iš mūsų už tai nieko neėmė, duodamas ir šviesą ir šilumą. Manau, panašiai susitvarkiusių mokyklų ir kitur yra. Tokiu keliu patarčiau ir Rochesterio bei kitų kolonijų lietuviams eiti. Nereikia visko reikalauti tik iš klebono!

6. Kai vyskupas, ne Popiežius, duoda leidimą statyti bažnyčias, aiškiai suprantama, kad katalikų bažnyčia yra tarptautinė. Neuždaromos durys į ją leisti bet kam. Kai buvo didesnėmis grupėmis apsigyvenę vienoje vietoje lietuvių, ir jiems buvo duotas toks leidimas pasistatyti bažnyčią. Kur pvz. vokiečiai ar kitos tautinės grupės buvo apsigyvenusios ir jos savais pinigais buvo pasistačiusios bažnyčias, sales, mokyklas, kai jų žmonės išsikėlė kitur, bažnyčia atiteko į tą miesto dalį susibūrusiems lietuviams. Apreiškimo para-

pijos bažnyčia Brooklynne kaip tik tokiu keliu lietuviams atiteko.

Yra Amerikoje ir taip vadinamų tautinių parapijų. Jų, kiek prisimenu buvo, kai kurios ir tebėra, Lawrence, Mass., Lowell, Mass., Philadelphia, Pa., Pittsburgh, Pa., Chicago, Ill., Wilkes Barre, Pa. ir Scranton, Pa. Jos priklauso parapiečiams, jas įsteigusiems. Kas domisi tautine parapija, rekomenduoju kreiptis į kun. Valadką, Scranton, Pa., lietuvių tautinės parapijos kleboną. Savo laiku jis net laikraštį tautinėms parapijoms leido. Kai kuriems lietuviams net protestantai gelbėjo finansais, kai kuriuos asmenis net leido į mokslą, ruošė kunigais. Lenkai tautinių parapijų Amerikoje turi daug. Jie net turėjo kelis vyskopus, kurių vienas, rodos, Jasinski, buvo lietuvis.

Senosios kartos lietuvių, kol buvo jauni, prieš 80 ar 50 metų, kai statė bažnyčias, turėjo labai daug nesupratimų ir peštynių. Net akmenimis mėtėsi. Pasitiraukite, kokius kelius perėjo Shenandoah, Pa., lietuvių Romos katalikų bažnyčia, pati didžiausia lietuvių bažnyčia Amerikoje! Nors kolonijos jau trečioji karta bažnyčią išlaiko ir kai kurie jau lietuviškai nekalba, jos klebonas kun. Karalius šiomis dienomis įnešė didžiausią kultūrinį įnašą į lietuvių gyvenimą, finansuodamas

ką tik išėjusią iš spaudos knygą, kurios būtinai lietuviams reikėjo. Tai angliškai kalbantiesiems lietuvių kalbos vadovas. "Introduction to modern Lithuanian". Beje, tas pats kun. Karalius gali daug papasakoti apie lazdas ir fizines kovas, kurių buvo ir seniausiojo lietuvių sostinėj Amerikoje, Shenandoah, Pa. Kovas bergi laimėjo tie, kurie lazdų ir plytų nenaudojo.

8. Galiausiai, Vatikanas, niekas nepaneigs, yra patyręs politikoje. Jei derasi net su komunistų vadais ir net audienčioje leido pirmą kartą Vatikane, komunistų valstybės galvai užsirykti, ko kitiems niekad nebuvo leidę, tai irgi Vatikanas įtarti sukomunistėjimu negalima.

9. Dabar dėl pinigų davimo Vatikanui, vyskupams, bažnyčioms. Kai lietuviai kovojo už nepriklausomybę prieš 1918 metus, Popiežius Benediktas per viso pasaulio katalikų bažnyčias paskelbė rinkliavą Lietuvai, lietuvių tautai gelbėti. Kai DP iš Europos atsikėmė, Vatikanas įstaigos, Amerikos vyskupai, jų šalpos organizacijos dešimtims tūkstančių lietuvių padėjo ir padeda. Jei ne Amerikos vyriausybės ir Vatikanos įstaigų talka, šlandien BALFO taip pat neturėtume. Vatikanas išlaiko ir kasdien ir šlandien perduoda lietuvių kalba radijo programą į Lietuvą, duodamas Lietuvos žmonėms informacijų iš Vakarų pasaulio, o tuo pačiu ir vilties, kad jie pasaulio nėra pamiršti.

Lietuvoje

LIETUVOS VALSTYBINIS STYGINIS KVARTETAS, kurį sudaro Eugenijus Paulauskas, Kornelijus Kalinauskaitė, Jurgis Fleddžinskas ir Romualdas Kulikauskas, tūkstantuoju koncertu Vilniaus filharmonijos salėje atžymėjo dvidešimtmetį. Kvartetą 1946 m. suorganizavo Vilniaus konservatorijos profesoriai J. Targonskis ir M. Seidelis, studentai K. Kalinauskaitė ir J. Fleddžinskas. Budapešte ir Liege kvartetą pripažintas tarptautinių konkursų laimėtoju. Gastroliaavo Lenkijoje, Bulgarijoje, Latvijoje, Estijoje, Maskvoje, Užkaukazėje, Tolimuosiuose Rytuose, Suomijoje.

LIETUVOS KINO STUDIJA pagamino tris dokumentinius filmus: rež. M. Giedrio "Do-re-mi" — apie Vilniaus M. K. Čiurlionio vidurinės meno mokyklos šio kiadinius, rež. A. Dausos "Ten, už durų" — apie Panevėžio dramos teatro

rež. Juozo Miltinio pravedamą V. Borcherto pjesės "Lauke, už durų" repeticiją ir rež. A. Grikevičiaus "Tris taktus", skirtus dirigento Jono Aleksos repetuojamai J. Juzeliūno "Žmogaus lyros" simfonijai.

"SENASIAS KUPIŠKĖNIŲ VESTUVES" vilniečiams parodė Kupiškio vyresniosios kartos saviveiklininkai. Tautosakinę medžiagą surinko O. Paulauskienė, P. Zulonienė ir H. Paulauskas. Režisoriaus — P. Zulomas, chormelsteris — V. Zinkevičius. Kupiškėnių tarpe pateiktos senosios vestuvinės dainos, piršlybų, mergvakario, vestuvių tradiciniai papročiai.

REŽ. A. ŽEBRIŪNO filmas "Mažasis princas" baigtas. Scenarijų parašė režisoriaus, filmavimo darbus atliko A. Digimas, muziką sukūrė kompoz. T. Makačinas. Pagrindinius vaidmenis atlieka D. Bantonis, O. Koberidzė ir E. Mikaliūnas. Dekoracijos — dail. A. Ničiaus ir dail. L. Gutausko.

OTTO D. TOLIŠIUS, vienas New York Times redaktorių, New Yorke mirė vasario 24 d., sulaukęs 70 m. amžiaus. Buvo gimęs 1890 m. Skirvytelėje, prie Rusnės, Šilutės apskr. Amerikoje gyveno nuo 1907 m. Columbia universitete baigė žurnalistiką 1916 m. Būdamas užsienyje New York Times dienraščio korespondentu, parašė tris knygas: "They Wanted War", 1930 m., "Tokyo Record", 1943 m., "Through Japanese Eyes", 1945 m. New York Times redakcijoje dirbdamas jis visada gražiai parašydavo apie Lietuvą ir lietuvius Vasario 16 šventės proga, skirdamas vedamąjį. Otto Tolišius yra buvęs Liet. Spaudos klubo New Yorke nariu, talkino ir bendradarbiavo Vienybėje. Nuliūdime liko žmona ir du broliai — Jurgis gyv. Flemington, N. J., Mykolas Frankfurte, Vokietijoje, ir sesuo Martha, Mantville, Vokietijoje.

CIMTASIS KRAŠTAS

Naujas lietuvių kalba laikraštis.

Leidžia: Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviams komitetas Vilniuje.

LAIKRASTIS IŠEINA KARTA PER SAVAITĘ

Prenumerata 1/2 metų tikrai \$1.00.

Siųskitė užsakymą ir mokestį dabar, bet ne vėliau 1967 m. gegužės 1 d., žemiau nurodytu adresu. Galima rašyti lietuviškai.

IMPORTED PUBLICATIONS & PRODUCTS

1 UNION SQUARE R-611 NEW YORK, N. Y. 10003

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW IR ADELE MAŽEIKAI Savininkai

80-15 Jamaica Avenue, Woodhaven 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 9-3112

GERIAUSIAS

Insurance ir Real Estate

PATARNAVIMAS PAS

John Orman Agency

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas Virginia 6-1800

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS Vedėjas

322 Union Avenue Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EV 7-2089

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Sniegas neišgąsdino krepšinininkų, kurie susirinko į Vid. Vakarų apygardos pirmenybes vasario 4-5 dd. Chicagoje. Net krepšinio komandos iš Detroito ir Clevelando, paskutiniu laiku ne labai rangios kelionėn leistos, šį kartą prisistatė. Prie jų dar prisidėjo keturi Chicagos penketukai, taip kad susirinko "pilnas" sąstatas.

Manau, jog niekas nenustebs sužinojęs, kad pirmenybes laimėjo Chicagos Neris. Ši komanda jau įpratusi laimėti. Praėjusiais metais ji nusinešė Š. Amerikos lietuvių pirmenybes, o vėliau ir Chicagos meistro vardą. Kadangi šį kartą didesnio pasipriešinimo atvykėliai iš "svetur" neparodė (nors clevelandiečiai ir detroitiečiai nebuvo visiškai bejėgiai -- užėmė III-IV vietas), tai baigmėje susitiko "tradiciniai" finalistai -- Neris ir Neolitanai. Neries komanda pasirodė tokioje pat sudėtyje kaip ir Chicagos pirmenybėse, o Neolitanai vėl išėjo su nauja žvaigžde -- buv. Wisconsin un-to rinktinės žaidėju Nark Zuberu. Tačiau jis Neolitanams nedaug galėjo padėti ir jie buvo priversti supasuoti prieš Nerį 96:111.

Neries pergalė prieš Neolitanus išryškėjo tik antrame kėlinyje. Pirmoje dalyje vedė Neolitanai, kurie vienu laiku buvo užmetę 21:13, vėliau -- 35:27 savo naudai, nors iki kėlinio galo Neris prisivijo 41:42. Tačiau po pertraukos Neris buvo nesulaikoma ir po 4 min. vyrąja 62:47. Čia savo taikliais metimais Žvinakis (6 metimai iš eilės) ir Varnas taria savo žodį. Daugiausiai taškų Neriai uždirbo Žvinakis -- 33, o po jo sekė Varnas -- 23, Galinaitis -- 19, Jesevičius -- 18 ir kt. Pas Neolitanus geriausiais taškų medžiotojais buvo Vaišnoras (30 tšk.) ir Modestas (20 tšk.)

Trečioje vietoje liko Detroito Kovas, kuris suplėkė Clevelando Žaibą 82:72. Prieš tai Kovas įveikė Chicagos Arą (105:77), bet pralaimėjo Neolitanams (97:103). Žaibas įveikęs Lituanią 92:62, turėjo nusileisti Neriai 88:98. Gerą išpūdį darė Kovas, kuris nors ir su sužeistais stipriaisiais ramsčiais -- Čakausku ir Skaisgiriu, sugėbėjo Neolitanams pasipriešinti.

Daugiau buvo galima laukti iš Lituanicos, kuri pirmą kartą panašiose varžybose liko paskutinėje vietoje. Net ir paguodos rato susitikime Lituanią įveikė Aras 59:51. Žinoma, gal čia kaltas gerųjų Lituanicos žaidėjų neatvykimas į šias rungtynes, tačiau vis tiek toks nsmukimas nėra malonus kadaise pirmųjų eilėse stovėjusiai komandai.

Pirmenybių metu buvo ir jaunių B klasės rungtynių. Čia vyravo Cicero Ateitis, kuri įveikė Nerį ir Lituanią. Taip pat kovojo ir tinklininkės bei tinklininkai. Moterų tinklinyje nugalėjo Žaibo atstovės, kurios nugalėjo Vėtrą 3:1. Prieš tai Vėtra netikėtai nusilaubė Nerį 3:2. Vyrų susitikime jungtinis Chicagos šešetukas -- daugumoje jau tik buvę žaidėjai, nugalėjo atsispirti prieš Žaibą.

Šios pirmenybės pirmąją dieną publikos daug nesutraukė, tačiau antrąją, nežiurint tą dieną kruzisio stipriausio sniego, suguzėjo apie 200. Laimėtojams taurenę įteikė Amerikos lietuvių buvęs sportininkas, dabar kandidatuojąs į Chicagos miesto vadovybę -- Al Kumskis.

TRUMPAI

* CHICAGOS LITUANICOS futbolininkai, kurie dalyvauja salės futbolo pirmenybėse, trečiose rungtynėse sudorėjo Croatians komandą 2:0. Pirmuose susitikimuose lietuviai buvo pasiekę viena pergalę ir vienas lygybas. Iš trijų rungtynių lietuviai turi 5 taškus ir pirmąją savo grupėje.

* VID. VAKARŲ sporto apygardos stalo teniso pirmenybės yra rengiamos vasario 25 d. Jaunimo Centre. Bus žaidžiama visose klasėse.

* PRANAS MISIŪNAS, Detroito Kovo pirmininkas, mirė po trumpos ligos Detroito. Velionis paskutiniiais metais dar aktyviai sportavo: žaidė lauko ir stalo tenisą.

* GAILUTĖ KERNIŪTĖ, 15 m. amžiaus Toronto lietuvaite, vis labiau pasižymi plaukyme. Ji neseniai atstovavo Kanadą tarpvalstybinėse rungtynėse su JAV.

Jei kam dar nebuvo aišku, tai šiuo metu jau yra pakankamai išryškėję buvusiojo VLIKO sugriuvimo užkulisiai bei jų absurdiškumas ir frontininkų (tikrasis jų vardas -- klerofašistai) spaudos apgailėtinas lygis: idėjinis skurdas ir juodašimtiška moralė. Sakau, frontininkų spaudos, nes Brooklyn Darbininko redakcijoje, kaip Raila sako, "profesorai" J. Brazaitis, vienas iš frontininkų-klerofašistų vadeivų, išsimiklinęs fabrikuoti insinucijas ir šmeižtus, Brazaičio politiniam ištvirkavimui stropiai talkininkauja irgi žinomas veikėjas Vyt. Vaitiekūnas, kadaise buvęs uolus "kultūrinės demokratijos" šauklys.

Dabar jau aišku net ir mažai susigaudančiam tarpgrupinėje mūsų politikoje, kad tikroji "Vliko krizė" priešastis buvo aritmėtinės politikos kėslininkų nesėkmė prarasti savo rezoliuciją Vliko Tarybos posėdyje 1966 m. lapkričio 30 d. Frontininkų rezoliucija, Vyt. Vaitiekūno teikta, reikalavo Vliko narius Bronių Bieliuką ir Algį Vedecką pašalinti iš Vliko, kad frontininkai turėtų progos, renkant naują Vliko valdybą, prarasti į ją savo kandidatus. Ši rezoliucija Vliko Tarybos buvo atmesta 8 balsais prieš 6. Tuo pačiu visa Darbininko akcija tuo reikalu buvo pasmerkta.

Rezoliucija reikalavo minėtus asmenis pašalinti iš Vliko valdybos dėl to, kad jie pavyzdžingai laikėsi idėjinio priešų akivaizdoje praėjusių metų lapkričio 19 d. New Yorko Santaros Šviesos Jaunimo simpoziume Carnegie Endowment salėje. Bronius Bieliukas ir Algis Vedeckas parodė tvirtą pasitikėjimą savimi -- tai pati svarbiausia ir sunkiausia sąlyga kiekvienam darbe.

Klerofašistams pralaimėjus su rezoliucija, atrodė, kad jų planai vėl bus palaidoti, kad Darbininko pastangos prasimanymais ir neteisėbėmis nuteikti visuomenę prieš kai kuriuos asmenis ar grupes bus nuėjusios veltui. Tačiau nepavydėtina frontininkų padėti pataisė Vliko pirmininko atsistatydinimas, prieš kiek laiko jau numatytas ir viešai skelbtas. Tuo pasitraukimu iš Vliko pirmininko posto buvo pasisakyta už "mūsų laisvės kovos principingumą, tautinę drausmę ir mūsų siekimų valstybingumą". Tik nemažai rimtų abejonių kelia frontininkų politinis sąmoningumas; jie būdami politiniai degeneratai -- politiką pajungę pasaulėžiūrai -- mažiausiai supranta globalinių įvykių raidą, kryptį ir prasmę, o be tų reiškinų derinimo su Lietuvos laisvės problema, jai sėkmingai spręsti prarandamas realus pagrindas.

Darbininko politinio redaktoriaus mentaliteto lygį tiksliai nusako lapkričio 22 d. praėjusių metų Darbininko, nr. 77, komentaras žinutei: "Ką daro Vlikas?" To komentaro pabaigoje jo autorius stebisi, kad tie santarčiai-šviesiečiai, kurie "bendradarbiavo oficialiai su Sovietų Sąjungos pareigūnu, dalyvauja ir minėjimo rengime dr. K. Griniui, buvusiam

EPIZODAS PRASIDEDA

nepriklausomos Lietuvos prezidentui". Tai šokiruojantis patįsio mentaliteto, naivumo ar veidmainiavimo pavyzdys. Pirmiausia, ten nebuvo jokio bendradarbiavimo (ši kartą nesvarstome jo vertės), o tik pokalbis. Kai įtartam nusikaltimu surašomas protokolas, tai tardantysis irgi kalbasi su kaltinamuoju, bet tai nėra joks bendradarbiavimas; abudu partneriai gina savo pozicijas kiek tik pajėgia. Antra, buvo kalbama ne su Sovietų Sąjungos pareigūnu, o su Jungtinių Tautų Bibliotekos direktorium.

Nemažiau naivus ir vertas homerinio juoko yra Darbininko gruodžio 13 d. 1966 m. vedamasis "Vieną epizodą baigus". Ten J. Brazaitis kalba labai atleidžiai, kaip geras patriarchas, apie paklydusius ir teisinguosius, ir kaip suklydęs gali neprarasti pasitikėjimo ir pagarbos, jeigu prisipažįsta suklydęs. Po tokios lakštingališkos giesmės žmogus tikrai prisipažintum suklydęs, jeigu būtum padaręs klaidą. Viena tiktai įdomu, pagal kokį kriterijų Brazaitis atskiria paklydėlius nuo teisingųjų ir iš kurių pašauktųjų jis tą kriterijų būtų pasiskolinęs?

Dar tame pačiame vedamajame Brazaitis "apgai-

lestauja", kad jam teko "vertinti faktus" ir minėti kai kurių žmonių pavardes. Nieko neįtikina Brazaitis, kad jam buvo nemalonu šmeižti, drabstyti insinucijomis, skelbti anonimes, nepatikrintas informacijas (įskundimus). Tokia medžiaga naudodamasis ir ją interpretuodamas, Brazaitis jaučiasi kaip žuvis vandeny. Nesinori kam nors nieko prikišti, jeigu jis kur gerai jaučiasi, bet jautresnieji žmogai ir faktui brazaitišką žurnalistinę praktiką laiko moralinio bandito siautėjimu.

Panašių rašinėjimų, kaip čia paminėti, Darbininke ir kitoj frontininkų spaudoj gausu. O Brazaitis ir Vaitiekūnas nuo seno yra žinomi lietuvių spaudos susintojai.

Paskutiniu laiku vis daugiau ryškėja "Laisvės Žiburio" programos menkėjimo ir visiško nuskurdimo priežastys. Tiedu vyrų rukai iš "Laisvės Žiburio" Antanas Mažeika ir Romas Kezys, ne ką nusimanydami apie radijo programų organizavimą, neturėdami jokio atsakomybės jausmo, politiškai naivūs ir nesubrendę, pakliuvo į frontininkų pinkles ir įtaką. Vienas iš jų, Romas Kezys, buvo net į Vliką įstumtas.

J. Kiznis

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JUOZO GARŠVOS

LAI DOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 8-9770

VISI ŠIE LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

WHITE HORSE

Tavern

BARAS IR RESTORANAS

Duodami polaidotuviniai pietūs.

PRANAS BRUČAS

Savininkas

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. Vtzeinija 6-9319

PRANAS BRUČAS

VIENYBĖ

* LIETUVIŲ KRYŽIUS, Flushing Meadows parke, pastatytas Pasaulinei parodai New Yorke, baigiant žemę per-tvarkyti, pasiūks kaip miesto parko papuošalas. Oficialus perdavimas miestui įvyks birželio 3 d.

* JULIUS PAKNIS, Kearney, N. J., Schuyler Savings and Loan Association of Kearney, N. J. prezidentas -- išrinktas Tarybos pirmininku, o adv. Pater W. Welevas -- prezidento pareigoms. Ši finansinė organizacija veikia nuo 1924 m. Per 42 metus draugija praturtėjo iki \$5,-260,991,49.

* DR. KĘSTUTIS VALIŪNAS, VLIKO pirmininkas su žmona kovo 8 išvyko mėnesiui laiko į Europą.

* LIETUVIŲ TEATRAS NEW YORKE vaidins Pypkę, K. Ostrausko ir Barzdą A. Lansbergio farsą balandžio 29 8 v. v. Van Wyck mokykloje, Jamaica, N. Y.

Prof. Jokūbo Stuko

"Awakening Lithuania"

Šie metal turtingi knygo-gomis. Malonu matyti, kad vien lietuvių kalba knygų susilaukiamė, bet jų vis daugėja ir anglų kalba, kuri prieinamesnė mūsų jaunimui ir lietuvių tauta besidomintiems kitataučiams. Štai, Jokūbas Stukas, iš pat jaunatvės, tėvų išauklėtas lietuviškojo dvasioje, ir savo daktarui įgyti pasirinko parašyti istoriją iš lietuvių tautinio susipratimo ir atgimimo laikų.

Būdamas Seton Hall universiteto tarptautinio biznio instituto direktorium, anksčiau tarptautinėje amerikiečių biznio įstaigoje dirbęs ir biznio rinkalais pasaulį apvažiavęs, kitas tikriausiai būtų pasirinkęs temą iš tarptautinės prekybos ar kokių nors tarptautinių klausimų. Tačiau šis Amerikoje gimęs lietuvis pasirinko lietuvišką aktualią temą.

Knyga išleista The Floram Park Press Madison, N. J. Jai leisti sponsorium pasistūlė Sakuose gimęs veiklus New Jersey įvairių draugijų bei vyčių organizacijos veikėjas Kazys Šipalia. Knygos viršelius ir

16 istorinių vyrų portretų, pradėdant Mindaugu, baigiant dr. Šliupą, ir vinjetes nupiešė taip pat Amerikoje gimęs lietuvis - dail. J. Su-bačius. Knygos pradžioje yra ir Lietuvos žemėlapis, palyginti, gana smulkus, kuriame atžymėti miestai, miesteliai, keliai, geležinkeliai, upės, ežerai, sienos. Istoriją pradeda nuo 1220 m. Mindaugo laikų. Pereina į Gedimino, Vytauto ir vėlesnius laikus. Plačiau apžvelgia Donelaičio laikus, Lietuvos tautinį judėjimą, išskelia Daukantą, Adomą Mickevičių, vysk. Valančių, Baranauską, Basanavičių ir Aušrą, Lietuvos himno autorius dr. Kudirką, Maironį, Vydūną, prez. Smetoną, Mažosios Lietuvos patriarchą Jankų, dr. Šliupą.

Knyga parašyta, naudojantis gausiais šaltiniais, kurie atskirai nurodyti. Vienybė taip pat minima. Knyga išangą paruošė Lietuvos atstovas Washingtone Juozas Kajeckas. Knyga turi 188 psl. Kaina \$5,00. Knyga gerame popieriuje, kietais viršeliais, gražiai išleista.

J. VALAITIS

DR. JOKŪBAS STUKAS autografuoja savo knygą leviui ir Albinui Trečiokams. S. Narkėliūnaitės nuotraukos

DR. JOKŪBO STUKO knygai "Awakening Lithuania" iš spaudos išėjus, vasario 18 d. Newarko įvyko draugiškas pobūvis - knygos pristatymas, dalyvaujant gausiam būriui lietuvių ir dr. Stuko kolegų iš Seton Hall University. Nuotraukoje kalba muz. A. Kačanauskas, vadovavęs oficialiai programai.

A. Kačanauskui 50 metų

Atkelta iš 3 psl.

Didžiojo Universitete, vėdžiau Korp. Neo-Lituania vyrų chorą ir vyrų balsų kvartetą. Su pastaruoju plačiai koncertavom Lietuvoje ir valstybės radiofone. Universitetą baigiau 1939 m., (teisių fakultetą). Vėliau, Karo Mokykloje, vedžiau kariūnų aspirantų chorą. Be to, akompanuodavau koncertuose, dainavau Aleksandro Kačanauskos vardo chore, studijuodamas dar universitete, ir akompanuodavau Universiteto chorui, su kuriuo teko koncertuoti Švedijoje (Stockholme). Lietuvoje lankantis Amerikos solistai Barbarai Darlis-Drangellenai, man teko garbė jai akompanuoti. Tai buvo pirmoji mano pažintis su Amerikos lietuvišiais meninkais.

K.: Okupacijos metais Lietuvoje ar galėjote tęsti savo darbą muzikos srityje?

A.: Bolševikų okupacijos laikais neteko. Vokiečių okupacijos metu, dirbdamas savitarpinėje pagalboje, organizavau koncertus visoje Lietuvoje savo tautiečiams.

K.: Pasitraukus įtremti, girdėjau, kad kūrė muzikos vienetus Vakarų Vokietijoje.

A.: 1944 m., pasitraukęs į Vokietiją, pirmiausia muzikos studijas gilinai pas Stuttgarto Aukštosios muzikos mokyklos prof. G. Albrecht. Vėliau, alijantams užėmus Vokietiją ir pabėgėlius subūrus į didesnius vienetus stovyklose, "Wurzburgo stovykloje" (amerikiečių zonoje) su muziku V. Jančium ir dail. P. Osmolskiu suorganizavau lietuvių meno kolektyvą "Sietyną". Tai buvo 1945 m. Jame buvo choras, solistai, orkestras ir tautinių šokių grupė. "Sietynas" eilė koncertų koncertavo įvairiose amerikiečių zonos vietovėse, ne tik lietuviams, bet ir kitataučiams. Heidelberge "Sietynas" laimėjo tarptautinį konkursą ir pasirašė sutartį visam sezonui su amerikiečių kariuomene "Special Service" skyriumi.

K.: Kada atvykote į JAV?

A.: Ameriką atvykau 1951 m. sausio 20 d. Mano pirmas pasirodymas buvo Brooklyne, minint Klaipėdos atvadavimo sukaktį -- sausio 28 d. Minėjime akompanuavau solistams.

K.: Tai reiškia, kad nuo pat savo atvykimo dienos įsijungėte į Amerikos lietuvių muzikinį gyvenimą?

A.: Kaip gerai žinote, Jūs mane beveik įvedėte į platų ir labai našų muzikinį, kultūrinį gyvenimą Didžiojo New Yorke -- New Jersey apylinkėje. Buvote vienas pirmųjų, kuris pakvietė mane 1951 m. vadovauti "Rūtos" ansambli. Man tenka didelė garbė šiemet su Jūsų įsteigtu "Rūtos" ansambliu švęsti jo 25 m. gyvavimo sukaktį.

K.: Ką dabar veikiate lietuviškos muzikos srityje?

A.: Šiuo metu esu ALRK Vargonininkų bei kitų lietuvių muzikų organizacijos centro valdybos sekretorius ir žurnalo Muzikos žinios redaktorius.

K.: Kokią ateitį numatote Muzikos žinioms?

A.: Į šį klausimą sunkiau atsakyti. Pirmiausia, manau, kad Muzikos žinių žurnalo pasisekimas pareis nuo pačių muzikų, vargonininkų bei choristų. Jeigu jie artimai bendradarbiaus, šį žurnalą padarys plačiai skaitomą ir įdomų.

K.: Kaip dažnai žurnalas eis, kiek kaštuos prenumerata ir kur galima užsisakyti?

A.: Muzikos žinios išeis 4 kartus per metus. Prenumeratos kaina \$3 metams. Užsakyti galima pas žurnalo administratorių: V. Mamaitį, 209 Clark Pl., Elizabeth, N. J. 07206.

K.: Kaip ketinate tą žurnalą redaguoti?

A.: Norėčiau, kad jame atsispindėtų viso pasaulio lietuvių muzikinis gyvenimas. Kadangi yra nemaža lietuvių choristų jau nebe-kalbantių savo kalba, gyvenimas verčia įvesti skyrių anglų kalba. Esu dėkingas Jums, kad apsiėmėte tą skyrių redaguoti. Atsi-žvelgiant į tai, kad labai sunku yra išleisti naują lietuvišką muzikos kūrinių, tai spragai užpildyti, Muzikos žiniuose spausdinsiu

me ir lietuviškus muzikos kūrinius -- gaidas. Priedu prie žurnalo taip pat tęsime muzikų vardyną, kuri redaguoja prof. Juozas Žilėvičius. Žurnalas bus ne-lyginant mažoji lietuvių muzikų enciklopedija. Turiu ir kitų sumanymų, ir tik gyvenimas parodys, ar galima bus juos įvykdyti. Esame susitarę su "Vagos" spaustuve Brooklyne žurnalą spausdinti. Pirmas numeris išeis kovo mėnesį. Nuširdžiai kviečiu visus vargonininkus, muzikus, chorų vadovybes bei choristus bendradarbiauti savo žurnale.

K.: Be muzikinės veiklos, gerai žinau, kad Jūsų įpasas yra didelis ir mūsų apylinkės lietuvių visuomeniniame gyvenime. Ką galite apie tai pasakyti?

A.: Pirmiausia -- buvo ir yra malonu per eilę metų talkinti ir kartais vadovauti "Lietuvos atsiminimų" radijo valandai. Niekad neatsisakau ir kuriu nors kitam visuomeniniam darbui. Teko suorganizuoti Kearny-Harrison, N. J., ALB skyrių, kuriam ir vadovavau, buvau ALB N. J., Apygardos sekretorium, buvau šv. Jurgio liet. pašalpinės draugijos Newark, N. J., pirmininku, esu Linden, N. J., Lietuvių Laisvės Parko salės direktorius.

K.: Galop, sulaukusi 50 metų amžiaus sukakties ir žengiant į 75-tuosius jubilėjinius metus norėčiau paklausti, kokie Jūsų didžiausi troškimai?

A.: Svelkai leidžiant ir sekant tėvo pėdomis, (jisai kūrė ir dirbo net iki 80 metų amžiaus), norėčiau ir ateityje dirbti, veikti ir kurti lietuviškos muzikos dirvoje. O mano didžiausias troškimas būtų -- Jūsų paskelbtoje "Rūtos" ekskursijoje, koncertuoti laisvoje, nepriklausomoje Lietuvoje.

* KVIRINAS BUNIMAS, Buenos Aires, Argentinoje turi gitarų dirbtuvę. Noticlas de Tucuman laikraštis pažymi, kad šis lietuvis laimėjo premiją 70,000 pesetų už geriausių gitarų gaminimą.